

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40 .

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA,
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

In Balcani, — și în Carpați.

Arad, 25 Noembrie.

Minunate sunt teoriile pe cari contele Berchtold, ministrul de externe al Austro-Ungariei, le-a desfășurat înaintea delegațiilor întrunite la Viena, cu privire la drepturile naționale ale popoarelor. — Dacă pacea dela București n'a convenit întru toate diplomației austro-ungare, și astăzi încă nu-i convine, ci vorbește cu regret și cu melancolie despre ea, — a fost și este numai din cauză că prin stipulațiunile acelei păci „vaste teritorii de omogenitate națională au fost puse sub stăpânirea unor state naționale de limbă străină, iar metodele de asimilare sumară, adeseori practicate, par a fi de natură a produce o escitațiune care nu poate fi prielnică unei dezvoltări liniștite.”

Va să zică, e la mijloc o chestiune de principiu. Principiul este că teritoriile de omogenitate națională, mai ales dacă sunt întru câtva și vaste, nu e drept, nu e bine și nu e cu cale să fie puse sub stăpânirea unor state de limbă străină; în tot cazul, metodele de asimilare sumară sunt pernicioase, căci ele nu fac decât a produce atârări ce se pun în drumul oricăror dezvoltări liniștite. — Iată teoria repetată în genere, — fără aplicare specială la... Bulgari; căci ne inchipuim că dacă odată a enunțat-o, contele Berchtold nu va avea nimica în contra ca și alte popoare, orișicare popor, nu numai Bulgarii, să poată pretinde să li se aplice.

E vorba, în adevăr, de principiul că fiecare popor are dreptul să cere să fie guvernat după firea și spre dezvoltarea lui naționa-

lă, — și în deosebi că — nu pot fi admisibile nici un fel de proceduri de asimilare forțată.

Curios! Contele Berchtold a trebuit să-și arunce ochii peste munți și peste ape ca să dea peste niște asemenea stări intolerabile, ce au provocat și provoacă indignarea diplomației austro-ungare... Ce ar răspunde oare el, când i s'ar atrage atenția că stări întocmai la fel, dacă nu și mai rău, dăinuiesc aicea mai în apropiere, dincoace de apele și de munții ce ne despart de peninsula balcanică?

Ar răspunde oare cu subtilul dicton latinesc: — „Si duo faciunt idem, non est idem”, — sau cu brutalul nemțesc: — „Ja, Bauer, das ist 'was Anderes!” — Ori n'ar răspunde nimic, ci ar trece cuvântul... contelui Appony?

Oricum, sinceritatea enunțării unor asemenea principii, dela tribuna delegațiilor, nu poate suferi îndoială, după ce oricine poate vedea cum ele se și aplică, între marginele, între hotarele monarhiei austro-ungare, și mai în special între acele ale regatului polietic al Ungariei.

„Vaste teritorii de omogenitate națională” avem și aici; ele sunt în același timp vaste teritorii de aspirare națională. Iar în ce privește „metodele de asimilare”, am primi ori-când un juriu de arbitri care să judece și să hotărască dacă acele din Carpați sunt mai puțin de natură „a produce o escitațiune ce nu poate fi prielnică unei dezvoltări liniștite”, decât acele din Balcani.

Ei da, nimic nu poate să fie perfect pe lumea asta, și astfel și tratatul de pace dela București își va fi având cusururile sale. E surprinzător cum tocmai diplomația austro-

ungară a sezizat numai decât pe cel mai de căpetenie dintre ele, acela al nerespectării până din fir în păr a drepturilor naționale ale popoarelor. Dar vom admite și noi că un astfel de cusur poate, în adevăr, să prezinte acel tratat de pace.

Ce este, ce va fi de făcut? Austro-Ungaria oficială a propus dela început revizuirea tratatului. Rusia se arătase întâi și ea favorabilă acestei idei. Dar apoi a renunțat. De ce? Nimic mai simplu: — Fiindcă aplicarea *principiilor* fiecare o socotea necesară numai în o anumită direcțiune, iar nici decum și cu nici un preț *in mod general*. Austro-Ungaria o cerea în favorul Bulgarilor împotriva Sârbilor, — Rusia ar fi admis-o, însă numai împotriva Grecilor... Și iată la ce servesc *principiile!*...

Dar ele nu mai servesc la nimic când interesele unora și ale altora se bat cap în cap. Atunci ele au să fie pur și simplu puse la o parte, — pentru ca poate să fie de folos cu un alt prilej, mai norocos.

Contele Berchtold a avut să suferă toate ironiile acelor cari, de altfel cu drept cuvânt, puteau să-i persifleze *succesele* politice sale orientale. Toate aceste ironii nu au ajuns însă la înălțimea aceleia, în a cărei situație singur s'a pus, când ne-a vorbit despre sfintele drepturi naționale ale popoarelor. Căci nu numai a trebuit să recunoască neputința Austriei de a face să prevaleze niște asemenea drepturi acolo unde *i-ar conveni* să le vadă prevalând, dar s'a expus și la riposta pe care oricine i-o poate arunca în față: — Caută de mătură mai întâi înaintea ușii tale proprii.

Nouă Românilor din regatul polietic al

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile regelui. —
De Ion Scurtu.

Durere și resemnare. — Cuvinte de mângâiere. — La mormântul Domniței Maria. — Vasile Alecsandri. — În străinătate. — Un congres al orientaliștilor la Londra. — Intoarcerea în țară.

Cu data de 4/16 Aprilie 1874, Prințul Carol scrie Mostenitorului german:

„Întăile cuvinte de mângâiere, pe cari le-am primit din scumpa noastră patrie, au alinat ca un balsam rana inimilor noastre ce sângera meret. Ai golit și tu până'n fund paharul amărăciunilor și ai simțit că nu există durere mai mare. Ne ajută să îndurăm totul cu răbdare numai credința nestrămutată, că adormita întru Domnul a trecut în lumea celor drepti, unde o vom revedea odată mai senină și mai fericită.

„Provedinta ne-a purtat de grije cu atâta dărnicie în alte privințe, încât nu-i putem mulțumi îndeajuns: nu suntem singuri pe lume, avem și prieteni buni, cari ne întind mâna cu dragoste, ca să ne fie tovarăși pe calea cea plină de spini.

„Este o mare binefacere, să te vezi înconjurat de-atâta iubire și compătimire, în clipa când te credeai mai părăsit; și se pare că

ar trebui să înveți a te mulțumi numai cu dragostea celor deaproape, după ce ai pierdut orice speranță!

„Nimic mai firesc decât să ni se pară viața pustie; trebuie să mai așteptăm până ce inimile noastre se vor fi potolit și vor fi învățat a se jertfi pe sine, nădăjduind, lucrând și luptând numai pentru alții, numai pentru țară.

„Îți mulțumesc din tot sufletul pentru cuvintele tale de mângâiere, cari mi-au mers la inimă. Voi purta cu bărbăție crucea pe care mi-a trimis-o Cel de sus: nu-mi va fi prea greu, când am înaintea ochilor în fiecare zi pilda sârmanei mele Elisabeta, care suferă și îndură cu vitejie și resemnare tăcută...”

În ziua de 6/18 Aprilie, Prințul Carol răspunde părinților săi:

„Vouă încă mă pot jelui și Vă pot spune cumplita mea durere, căci nimenea n'o poate cuprinde și pricepe mai bine, în tot adâncul ei. Da, prea scumpii mei părinți, voi știți că nu există pe lume jale mai mare, decât aceea de a coborî pe propriul tău copil în mormânt. Numai credința în Dumnezeu îți poate da în astfel de momente puterea de-a îndura cu resemnare creștinească nenorocirea de care ai fost cercat. Adâncă este rana, ce ni s'a făcut, și niciodată nu se va închide cu totul, căci vei plânge viața întreagă, pe urmele copilașului tău cu care ai inmormântat cele mai frumoase speranțe. Ca un fulger din senin a căzut peste noi această grozavă lovitură, care a distrus

fericirea căminului nostru; unde străluciau pentru noi bucuria și lumina soarelui, au pătruns acuma durerea și jalea; nu putem cuprinde cu mintea, că ne-am fi despărțit de copila noastră pentru vecii vecilor!

„În fiecare zi mergem la scumpul mormânt, care-i o prietenoasă grădină de flori, și lacrimile noastre îl udă mereu. Cu noi împreună plâng mii de oameni; țara întreagă împărtășește durerea noastră.

„Vă trimitem, prea iubiții noștri părinți, mii de mulțumiri profunde pentru cuvintele de mângâiere ce ne-ați trimis; știm că plângeți împreună cu noi par'că ar fi propria voastră odraslă! Elisabeta este vrednică de admirat; ea supoartă cu multă resemnare grozava lovitură, ce i-a sfâșiat cu totul inima de mamă, și își caută sprijin și alinare în religie, având credința că pe cealaltă lume este mult mai fericită copila noastră, decât ar fi putut fi vre-odată pe pământ.

„Prea iubiți părinți, Vă sărutăm mâinile și așteptăm cu dor să ne trimiteti noi cuvinte de mângâiere; în astfel de clipe mângâierea părinților este tot ce poate fi mai dulce pe lume.”

6/18 Aprilie. Implinindu-se nouă zile dela moartea Domniței Maria, un solemn serviciu divin s'a oficiat la mormântul ei. Dar părintii n'au avut puterea să asiste, ci de abia seara s'au dus să plângă la vesnicul lăcaș al copilei prea scumpe.

Ungariei ne sună în deosebi cuvintele contelei Berchtold, despre drepturile naționale ale popoarelor; dar reprezentanții noștri, aleșii noștri din Camera deputaților, nu erau măcar acolo ca să le asculte și, poate, să le răspundă. Este și aceasta o dovadă elocventă despre felul cum se înțeleg, *aci acasă*, acele drepturi naționale, ai căror campioni în Balcani trebuie dar să ne facem acuma cu toții.

Suntem dați la o parte. Nu suntem primiți în sfatul unde ministrul nostru de externe expune principiul și teorii atât de frumoase. Nu le auzim și nu luăm cunoștință despre ele decât *din afară*. — Principalul însă este că luăm cunoștință despre ele și le înțelegem.

Iar înțelegându-le, ne întărim tot mai mult în încrederea, și a justetei cauzei noastre, și a necesității neînlăturabile a triumfului ei. — Căci doar nu numai pentru Balcani are să fie pe lumea aceasta omenie și dreptate!

Unirea face puterea.

Cât timp naționalitățile din Ungaria vor lupta fiecare în parte și izolat pentru îmbunătățirea stării lor nefericite, sfârșitul lor se vor pierde în vânt. Ungurii sunt mai tari decât fiecare din ele și ele vor fi fatal răpuse. Când ele se vor uni împreună și vor duce luptă comună contra apăsării comune se va schimba îndată poziția. Miraculoasă fiecăreia va deveni majoritatea tuturor și izbăvirea va fi a celor mulți contra celor mai puțin.

Dar o grămadă de oameni ori cât ar fi de mare, nu poate isbuti la nimic cât timp ea nu este organizată.

Organizarea unei lupte comune contra apăsării maghiare o poate da numai un congres al tuturor naționalităților apăsate. Ele trebuie să se unească și este chiar lucru neînțeles cum de până acum nu au făcut-o decât în chip sporadic și fără stăruință.

Nouă ne pare, că în unirea naționalităților contra regimului asupritor al Maghiarilor stă mântuirea lor, căci, când Ungurii vor auzi vocea cea mare a tuturor neamurilor robite cerând libertate și dreptate, ei se vor gândi bine înainte de a-și astupa urechile cum o fac acuma. Se vor gândi, căci puterea statului lor se razemă doar pe deosebitete neamuri cari alcătuiesc populația monarhiei și deci e cu neputință să le înfrunte

câte unul, — ar fi o nebunie să se împotrivesc tuturor deodată.

Românii, cei mai năcăjiți și mai dosădiți din toate popoarele cari au nenorocirea de a trăi sub jugul Ungurilor trebuie să fie cei dintâi la luptă pentru a aduce înăptuirea congresului naționalităților.

Mișcarea cea puternică românească de afară de hotarele Ungariei a determinat în Unguri o tendință spre împăcare cu Românii. Dar nici o mare mișcare lăuntrică a tuturor popoarelor Ungariei!

De aceea Românii sunt datori mai ales să lupte în toate modurile pentru realizarea unui congres al naționalităților apăsate din Ungaria.

A. D. Xenopol.

Evreii și poporul român.

București, în Noembrie.

Iată un neam, evreii, cari niciodată n-au dat lupte spre a cuceri o patrie, care să fie a lor, numai a lor. Dela căderea Ierusalimului nu s-au trudit niciodată să amestece țărâna unui pământ nici cu sângele, nici cu sudoarea lor. S-au așezat totdeauna deagata, ca oaspeți nepoftiți, în patria altora.

E caracterul specific al rasei lor, care le face cu neputință să se gândească măcar, a se îngrădi într-o țară, în care să trăiască din truda lor.

Acolo-i Palestina, ar fi putut și ar putea s'o cumpere cu bani, de o sută de ori. Dar ce-ar face acolo? Pe cine ar specula? Ar fi să vezi pe Evrei la coarnele plugului, la sapă și la coasă, în adâncul minelor, în sfârșit la muncă. Ori acest lucru e cu neputință. Ei culeg, de unde n-au sămănat, adună de unde n-au muncit.

Ca pecinginea s'au întins pe toată fața pământului, pe spinarea aproape a tuturor popoarelor. Ca microbii însă apar mai amenințatori acolo, unde simt ei, că e organismul social mai slab.

Unde nu-i cauți, acolo-i găsești. La greu însă niciodată.

Apare mugurul pe un pom roditor în grădina altuia, evreul l'a și arvunit. Grăunțele n'a apucat a se ivi în spicul muncit de alții, și evreul s'a și repezit. Pretutindeni, pe toată fața pământului, unde se poate specula ceva, evreul e de față.

Lucru hotărât e, că geme societatea omenească pretutindeni, de specula lor.

Dar mai au evreii o însușire caracteristică: sunt și-și dau silința de a fi un element disolvant al națiunilor.

Să vedem pe scurt în ce raport se găsește ei față de poporul român. (Incercarea aceasta de a schița, o face unul, care a călcat cu piciorul pă-

mântul românesc, dela Sătmar până în dreapta Dunării în malurile bulgărești și dela Tisa până dincolo de gura Prutului).

În Ardeal și în țara ungurească îi cunoașteți voi destul de bine.

Și-a dat seama Tisza-tatăl, că nici un sistem de opresiune nu poate slăbi pe Români atât de mult, ca puhoiul de jidani, cu aparatul lor de sărăcie, cu cărările pestilențioase și otrăvitoare, ce împrăștie în jurul lor.

Vagabond, neîncăput în Galiția, în Rusia, vine cu pincălu, cu toată averea lui în spinare, se așază într'un sat. Deschide o dughiană la marginea drumului, vinde rachiu, apoi cămătărie și pe urmă casă frumoasă și bună stare în mijlocul satului. Copilul notar, avocat, mare funcționar, deputat, baron și tot ce vrei până la miniștri. Umilit la început și îngâmfat și tiran pe urmă.

Iată tipul, iată metamorfoza!

Nici unul însă nu s'apucă, nu începe măcar, dela sapă, de coasă — Doamne păzește. Stau la pândă să vadă când ouă găina țărânului, îi numără puii în curte și tot, ce amaru agonisește, ca să pue mâna, să acapareze. De-i moare un copil, jidanul om bun, e gata să-l ajute (!) să-l împrumute — cu ochii la livada Românilui, pe care o rîvnește.

Vreți apoi spion, delator, detractor și dușman îndrăzneț a tot ce e românesc, acolo e evreul în toate categoriile, dela cărciumar până la marele pseudo-bărbat de stat.

Spuneți deci voi, Români de sub stăpânirea ungurească — și spuneți tare să se auză și în Tara românească — că cei mai neîmpăcați dușmani a intereselor voastre românești și economice și politice, vă sunt evreii; că cei mai aprigi dușmani și bărfitori ai neamului și ai regatului român, sunt jidanii stăpâni pe presa zisă ungurească.

Aceștia sunt evreii în țara ungurească.

S'au bucurat guvernele maghiare văzând ravagiile, ce fac evreii printre români, slovaci și alții — dar le-a venit și lor rândul. Aceea rasă pripășită și proteiată, le-a pus și lor cuțitul la gât. Toate ramurile de activitate socială, economică, culturală și mai ales politică sunt inundate și copleșite de jidani, cari se lăfălesc până și în castelele vechilor aristocrați unguri. Mântuire nu mai este! Aceasta e pedeapsa lui Dzeu.

În Bucovina, în frumoasa și sărmana Bucovina, ei constituie aceeaș plagă pe spinarea poporului român.

Să vedem cum stăm în regat.

Aici chestiunea e de actualitate. Ea privește de-a dreptul patria și poporul român, spre care-și îndreaptă tăișul. De aceea în drept sunteți — și datori — s'o urmăriți și voi cu interes.

Că sunt mulți evrei în România, foarte mulți — o știți. Geme Moldova de ei. Valuri-valuri se revarsă din Rusia, din Galiția și chiar din Bucovina,

8/20 Aprilie. Prințul Carol Anton scrie fiului său:

„Nici acuma nu pot cuprinde cu mîntea mea nenorocirea voastră ce n'are nume. Dimineața când mă trezesc din somn, mi se pare că aș fi visat un vis îngrozitor. — Dar durerea voastră și a noastră nu-i vis, ci aspră realitate, în fața căreia spune numai atât: „Doamne, făcă-se voia Ta; noi credem că n'am meritat mâna Ta grea.”

„Spre mângăierea noastră, depeșile ce ne-ați trimis poartă pecetea adevăratei resemnări creștinești, iar această resemnare nu s'oprește niciodată durerea sufletului cernit, ci dimpotrivă îl împacă și-l înseninează. Ea îndepărtează amarăciunea și revolta internă, atât de firească, împotriva orbeii nefericiri.

„Elisabeta noastră are sfânta datorie să-și adune toate forțele morale, iar Tu să-i stai într'ajutor cu deplină credință ca să aștepte în liniște viitorul, căci aveți în urma voastră o țară și un popor, al căruia viitor atarnă întreg de fericirea căminului vostru!”

15/27 Aprilie. Prințul Carol mulțumește împăratului german, în cuvinte mișcate, pentru condoleantele pline de iubire, și continuă:

„Că este greu a sta viteaz în restriște, o știe oricine a suferit vreodată; dar noi am mai învățat că există o credință în Dumnezeu care este înălțată peste toate suferințele și mizeriile pământești.

„Dacă există vre-o mângăiere în asemenea dureri, este aceea că un neam întreg varsă la-

crimi de foc pe mormântul drag; numai cu greu își poate închipui cineva compătimirea ce ni s'a arătat în zilele acestea; nici partide, nici dușmăni nu mai existau, toate patimile amuțiseră, — copilăia noastră cu ochii ei plini de lumină și cu vocea ei de argint îi fermeca pe toți.”

19 Aprilie/1 Mai. Zilele se scurg încet; în fiecare zi, adeseori de câte două ori pe zi părintii se duc la mormântul copilei lor și fiecare oră liberă o petrec acolo sau în grădina Cotrocenilor, care este chiar lângă sfîntul lăcaș.

22 Aprilie/4 Mai. Prințul și Printesa își mută reședința la Cotroceni, unde sunt atrași în mod iresistibil. Cuprinși de melancolie străbat odăile în cari li se pare că mai aud ecoul pașilor scurți și ușori sau muzica dulcii voci a copilei lor. Aici li se născuse domnița, aci își doarme somnul de veci, spre care privesc mereu părinții dela geamurile apartamentului lor.

23 Aprilie/5 Mai. Prințul Carol scrie tatălui Său:

„De ieri ne-am strămutat aci, unde inimile noastre cernite speră să afle mai multă liniște și oarecare mângăiere, având în preajma noastră lăcașul de veci al fericitei noastre copilite. Palatul de pe Calea Victoriei ni se părea atât de trist și pustiu, încât așteptam nerăbdători ziua când l-am putea părăsi. Dar și aci simțim pretutindenea golul. Plimbarea noastră de fiecare zi este la mormânt; acolo stăm și trăim din moștenirea amintirilor bogate și de tot felul ce ne-au rămas dela copilăia noastră dragă.

Tara întreagă jelește pe domnița Mărioara; știți aceasta și vei afla-o din gazetele bucureștene; însă ne-au venit și din străinătate numeroase dovezi de sinceră compătimire. Împăratul german mi-a trimis o scrisoare foarte frumoasă, din plinul inimii sale calde. Am mai primit o scrisoare a Regeiui Italiei, iar Elisabeta una din partea Reginei Angliei, foarte amicală. Ne-a depeșat și împărăteasa Eugenia.

2/14 Mai. Camera deputaților prezintă Domnitorului o adresă de condoleanță, votată la deschiderea sesiunii parlamentare. În sala Tronului, unde se face recepția, marca țării stă cernită. Prințul Dimitrie Ghica, președintele Camerei, citește adresa, care constată în cuvinte duioase cât de mult împărăteștea țara sentimentele de durere ale părinților. Domnitorul răspunde că jalea țării răsplătește răvna Sa pentru propășirea ei; nici chiar durerea Sa n'a putut micșora zelul său pentru toate interesele țării.

4/16 Mai. Senatul, în plin număr, prezintă deasemenea o adresă de condoleanțe. Președintele senatului Mitropolitul Primat îi dă citire, tot în Sala Tronului. Perechea domnească, spune adresa senatului, va găsi în sufletul națiunii dragostea și devotamentul cari o vor mângăia. Domnitorul mulțumește adânc mișcat, spunând că orice durere împărtășită se a-lină mai ușor.

10/22 Mai. A opta aniversară a urcării pe Tron se serbează în tăcere, numai prin săvârșirea unui Te-Deum la mitropolie.

ea să facă acolo loc altora. Te miri, Doamne, de unde mai trăiește, căci nici unul nu muncește o brazdă de pământ în arșița soarelui. Acelaș sistem de trai ieftin, specula muncii altora.

Orașele mai toate sunt întesate de evrei. Abia în Muntenia și în Oltenia se păstrează ținuturi, în cari n'au putut prinde rădăcina.

În comparație cu Ungaria de sigur e și asta un fapt îmbucurător.

Înj vine în minte, cât de uimit era astă-primăvară un profesor dela universitatea din Budapesta, care făcând cu studenții o excursie spre Asia-mică, s'a oprit câteva zile în București. Institutul similar cărnii s'a adresat, m'a pus la dispoziția lor. I-am purtat și pe la țară. Era uimit, că în câteva sate, prin cari am trecut, n'a văzut evrei. Veni atunci vorba de ei și-mi spuse ((ce știam eu destul de bine) „Noi stăm rău, rău de tot...” și altele, iar pe urmă „De aceea Vă înjură gazetele noastre din Pesta și tovarășele lor din Viena, pentrucă Vă oerotiți țara...” și altele.

Mi-a crescut inima și mi-am dat seama, câtă înțelepciune și cât patriotism au depus marii bărbați de stat ai României în acel articol din constituție. Uitasem, că și Românii născuți peste hotare, se isehese de unele interpretări, uitasem aceste, mi se păreau fleacuri, când mă gândeam de ce primejdie au apărât țara și neamul acei mari patrioți.

Ei au ținut să aperse măcar satele, vatra poporului de acest flagel social.

Totuși ei caută să pătrundă pe toate căile:

Tot comerțul și mare parte din industrie e în mâinile lor. Insași scumpirea traiului, abia suportabil, se datorește în mare parte rolului lor de intermediari nesățioși.

Marea industrie, investită cu toate avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale, e în bună parte în mâinile lor. În schimb dispoziția legii, care în schimbul enormelor avantaje oferite de stat, în propria sa pagubă, pretinde ca două treimi din funcționari să fie români, nici pe departe nu e respectată de societățile străine constituite în majoritate de Evrei, sub diferite protecții străine (vorba dlui Ranetti: Van der Strul, Strulberg, Strulinski, Struloff, Strulovici... până la al nostru Jean Strulescu).

Să poftescă un domn ministru să impue respectarea acestei legi, căci răsună toată Europa — presei jidovite — de barbarele persecuții inventate de ei.

Acolo-i petrolul, pădurile și a. Locurile petrolifere ale țăranilor luate pe preț de nimic, muncesc ca robii în fundul puturilor pe preț de batjocură — și jidanii toarnă milioanele peste graniță.

Ba mai dau câte odată bieții țăranii și spectacolul neronian: suprins de flăcări în mijlocul păcurii, ard ca făclile, ca creștinii înfășurați în paie și smoală, pe vremea lui Nero.

Pe urma lor văduve, orfani și moșnegi blastămă

bunătatea, ce le-a dat Dzeu — și care se numește bogăție a pământului românesc — petrolul.

Munții sunt rași unul după altul de societățile lor „anonime-române” încât nici pasărea n'are unde-și mai face cuib pe urma lor.

În presă — of în presă! — pentru care și-au găsit și tovarăși români, ca să le împrumute firma, duc cea mai îndrăzneată și calomnioasă luptă împotriva a tot ce constituie temelia, țaria și mândria acestui stat și a neamului românesc întreg.

Coroana, biserica, școala, armata, frunțașii țării, nimic n'a rămas neterfelit, nebatjocurit în presa lor.

Defăimarea țării în străinătate, e specialitatea lor. Discreditarea, coruperea și descompunerea e lozinka lor pe toată linia.

Stat uimit, de câtă bătaie de joc poate suferi Româniul în țara lui, în casa lui.

Acum se agită — și încă cum. Răsboinic de tot. Le-ar trebui numai cineva, care să se bată pentru ei.

Au ținut zilele aceste un mare congres și... vor nici mai mult, nici mai puțin decât... cucerirea acestei țări.

Degiaba li s'a dovedit, cu dovezi istorice, până și la Academia Română, (d. Iorga), că au fost odată supuși străini, că s'au strecurat prin fraudă, că sunt oaspeți nepoștiți. Și dacă s'au bucurat de ospitalitate, dusă până la culpă, aceasta nu constituie pentru ei un drept, pentru masa populației lor, pentru marele puhoi de jidani, cari într'un deceniu ar distruge toată Moldova, după care i-ar urma și restul țării.

Le stă deschisă constituția, ușa parlamentului, destul de darnică. De aici încolo, dela constituție, ori ce abatere, e o crimă față de țară, față de neam.

Amenință cu Europa, ba și cu jidanii din America. De care Europă e vorba? De sigur cea a presei jidovite.

Țara românească nu există din pomana nimănu. Și mai presus de hotarele și drepturile politice, sunt hotarele și drepturile neamului.

Europa și omenirea întreagă are nevoie de state naționale și libere în limitele lor firești, de individualități etnice.

Patria română trebuie să fie și să rămână a Românilor.

Dr. V. M.

Convocarea corpurilor legiuitoare române.

Corpurile legiuitoare române au fost convocate pe ziua de 15 Noembrie v. prin următorul decret regal, publicat în „Monitorul oficial”:

Carol I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți cei de față și viitori sănătate:

Asupra raportului președintelui consiliului Nostru de miniștri sub No 2613,

Văzând jurnalul consiliului de miniștri cu No 2889 din 7 Noembrie 1913.

În virtutea art. 95 din Constituțiune.

Am decretat și decretăm:

Art. I. — Adunările legiuitoare sunt convocate în sesiune ordinară a anului 1913 și 1914, pentru ziua de 15 Noembrie curent.

Art. II. — Președintele consiliului Nostru de miniștri este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în Castelul Peș, la 8 Noembrie 1913.

CAROL.

Președintele consiliului de miniștri,

T. Maiorescu.

Austro-Ungaria s'ar apropia de Rusia. Se telegrafiază din Viena ziarului italian „Corriere d'Italia” din Roma, că declarațiile făcute de contele Berchtold asupra raporturilor prietenești cari ar exista între Rusia și Austro-Ungaria ar arăta că dip'omația austriacă ar căuta să desfășure o acțiune în senzul unei reapropieri cordiale cu imperiul vecin (A. T. I.)

Sistarea comisariatului în Croația. Comisarul Skerlec împreună cu ministrul croat, contele Peiačević, după cum se anunță, ar fi ajuns la o înțelegere cu elemente unioniste din Croația în toate chestiile autonome, astfel că în calea restabilirii stărilor normale și a sistării comisariatului în Croația n'ar mai exista nici o piedecă. Azi dimineată au sosit din Agram la Budapesta comisarul Skerlec și ministrul Peiačević. Baronul Skerlec l'a vizitat la orele 10 și jumătate înainte de amiază în parlament pe contele Tisza, căruiu i-a raportat despre rezultatul tratativilor din Agram. Intre primul ministru și comisarul Skerlec, se afirmă, că ar fi avut loc cu acest prilej o consfătuire decisivă în chestia croată. Comisariatul în Croația, se crede, că se va sista în cele mai apropiate zile. Înainte de aceasta baronul Skerlec va mai avea încă câteva consfătuiri cu partidele croate. Tot în chestia croată a avut loc azi o altă consfătuire între ministrul croat și primul ministru.

Tatăl Prințului Carol îi scrie următoarele:

„Sunteți acum la Cotroceni, aproape de mormântul ingerașului neuitat, care s'a pogorât între voi, ca să Vă lumineze viața cu razele sale și care v'a părăsit, ca să învățați a cunoaște cât de necuprins de grea poate fi sarcina unei dureri. Totuși noi trebuie să ne deprindem a purta crucea acestei dureri! Nu ne vine a crede că timpul alina și potolește inimile noastre, — dar faptul nu se poate tăgădui; el stă scris în ordinea lucrurilor din lumea asta, asta e voința providenței și efectul alinător al vremii nu exclude niciodată grija și cultul amintirilor. În mintea și sufletul tău vei trăi mai departe cu acel dispărut; numai trupul îți va lipsi; acesta s'a smuls durerilor pământeste, pe când sufletul nevinovat al copilului trăiește și rămâne legat de părinți până la sfârșitul vieții lor. — Ce dulce răsplătire trebuie să simțiți în în caldă simpatie și jale ce vi se arată din toate părțile! Aci se poate spune cu adevărat: nenorocirea leagă mai strâns și mai trainic decât priecirea! Aceste simțiri de jale dovedesc o noblă și generoasă însușire sufletească a poporului vostru, merit să devină mare și tare!”

15/27 Iunie. Căldurile au devenit insuportabile: în zilele din urmă au fost 30°R. la umbră. Cu toate acestea, prințul Carol a inspectat aezămintele militare și pe recruți, apoi a luat dispozițiile pentru marile manevre de toamnă, la

cari vor lua parte — pentru prima dată — 25,000 de oameni. Prințesa a vizitat adeseori Azilul „Elena Doamna”, interesându-se cu deamăruntul de educația fetelor și căutând alinare inimii sale de mamă, profund întristată. — Azi Perechea Prințiară pleacă la Sinaia.

2/14 Iulie. Printre numeroșii oaspeți ai Curții Domnești, cel mai interesant a fost poetul Vasile Alexandri; este un om foarte spiritual, vorbește admirabil și prin legende și poveștile populare, transerise în versuri, a știut să intereseze pe Doamna Elisabeta într'atât, că Ea s'a apucat să le traducă pe nemfeste, ceea ce o distrasă mult, spre marea plăcere a Prințului.

3/15 Iulie. Perechea prințiară părăsește Sinaia, plecând în străinătate pentru mai multă vreme.

8/20 Iulie. Prințul Carol scrie din Franzensbad tatălui Său:

„Azi am avut la masă pe ambasadorul rus W. de Kotzebue, care a venit să ne viziteze. Cunoștința lui ne-a interesat în chip deosebit; el a trăit câțiva ani în România, fiind consul rusesc la Iași, unde a tradus mai multe poezii ale lui Alexandri în nemfeste. Schițele lui din Moldova și romanul „Lascar Viorescu” arată deasemenea interesul binevoitor cu care a studiat România.

6/18 Sept. Perechea Prințiară se află de-o lună în Anglia, vizitând Londra și alte localități — În Oxford au fost conduși de Max Mül-

ler, celebrul savant german. Străvechiul oraș universitar și clădirile lui grandioase au lăsat prințului Carol o profundă impresie. — În Chiselhurst, unde-și doarme somnul de veci Napoleon III, Prințul Carol a depus o coroană pe mormânt; numai cu multă greutate i s'a îngăduit să vadă camera mortuară și capela în care se odihnește, sub un sarcofag de granit, marele exilat ce fusese odinioară dictatorul Europei.

Cu data de 6/8 Sept. Prințul Carol scrie tatălui Său:

„La 8 Sept. vom serba în tăcută jale ziua de naștere a fericitei noastre copile. Ea ne-a fost lumina căminului, iar de-acuma ziua aceasta ne va învăța iarăși și iarăși, an de an, că viața noastră pe pământ, cu toate bucuriile și durerile, este numai pregătirea pentru o viață mai bună, astfel că nu trebuie să ne legăm prea mult de lumea pământească. — Acest sentiment nu pare a exista de loc printre Englezi. Cred că nicăiri în Europa nu s'a încuibat materialismul atât de mult ca'n Anglia. Oamenii trăiesc aci numai ca să guste cât de mult plăcerile vieții și iată totul! De aceea înfloresc comerțul și industria, cari produc bani și banul este unicul lucru necesar pentru bunăstarea englezească!

„Cu Max Müller am vorbit mult despre stările sociale în Anglia și observând împrejurările de aci, am învățat multe. —

Presa din România despre expozeul contelui Berchtold.

Presa din România vorbește în următorii termeni despre expozeul contelui Berchtold:

„MINERVA”: „Expozeul contelui Berchtold așteptat cu nerăbdare, a produs o adâncă amărăciune în întreaga opinie publică dela noi. Deși abil construit în partea care ne interesează în-deaproape, expozeul apare ca o pânză ce încearcă a învălui ochii României...”

E pentru prima dată dela izbucnirea războiului balcanic, când din monarhia vecină, vorbește oficialitatea de rolul României și de rolul său propriu în acest proces, rol pe care și-l prezintă dintre cele mai binevoitoare față de noi. Dacă, precum spune contele Berchtold, în conflictul dintre România și Bulgaria, „Austro-Ungaria a susținut dela începutul crizei balcanice dorințele îndreptățite ale României pentru a-și realiza complectamente programul ei”, dacă aceste afirmațiuni trebuie să le credem, ele nu pot fi considerate atunci decât ca o mărturisire indirectă a slăbiciunii politice externe a monarhiei vecine. În desfășurarea crizei balcanice, România și-a putut realiza programul ei de acțiune externă bazându-se pe forța armată a țării și pe concursul celorlalte puteri, la care a trebuit să se ralieze Austro-Ungaria.

Dar expozeul contelui Berchtold, care asigură România „de cele mai călduroase simpatii ale Austro-Ungariei în viitor” se pune în completă contradicție cu atitudinea în viitor a Austro-Ungariei, CARE NU ADMITE PACEA DELA BUCUREȘTI. Este aici una din acele contradicții flagrante, care strică armonia unui discurs cu abilitate alcătuit.

Contele Berchtold își rezumă clar gândirea:

„Totuși libertatea naționalităților sperată de locuitorii nu s'a produsă pretutindeni prin noul așezământ în Balcani. Tot așa este cu pacea dela București. Vaste teritorii de omogenitate națională au fost state naționale de limbă străină”.

Relevăm atitudinea aceasta a contelui Berchtold. Ne punem însă întrebarea, cum va ști monarhia austro-ungară să armonizeze acest deziderat de restabilire a ordinii pe care o dorește în Balcani cu declarațiunile de călduroase simpatii în viitor?

Se poate spune însă că d. conte a adus politica Austro-Ungariei la un punct primejdios, de unde poate nu mai există reîntoarcere. Mai

constatăm că, deși d. conte vorbește despre politica în Bosnia și Herțegovina, uită să vorbească și despre cele 3 milioane și jumătate de Români din Transilvania, cari și ei, au nevoie de altă politică decât de cea existentă care se rezumă într'un singur cuvânt: IMPILĂRI.”

„INAINTE”: „Expozeul făcut înaintea delegațiilor de contele Berchtold n'a produs o bună impresie. Toată lumea este de acord că bărbatul care a condus politica externă a Monarhiei vecine în timpul conflictului balcanic, caută mai mult să ocolească chestiunile importante în loc să precizeze politica monarhiei.

Trebuie să se recunoască însă că și situația contelui este dintre cele mai grele. El nu ar putea să-și afirme vederile ce l-au călăuzit în timpul conflictului balcanic fără a jeni statele cu cari monarhia recunoaște că trebuie să păstreze legături de prietenie.

Dela încheierea păcii relațiile Austro-Ungariei cu vecinii săi s'au schimbat mult și chiar cu Rusia au ajuns la o notă ce s'ar putea numi amicală.

Ori, în timpul conflictului balcanic nu numai Rusia, dar chiar și noi am avut să ne plângem de atitudinea contelui Berchtold.

Afară de aceasta politica aceea a dat greș. Vedeți că reprezentantul politicii austro-ungare nu poate să aducă în fața delegațiilor ca succes al monarhiei decât crearea Albaniei și satisfacția că în timpul conflictului balcanic nu s'au produs tulburări în Bosnia și Herțegovina.

Limbajul contelui Berchtold atât de circumspect, denotă pe omul care nu poate vorbi cu glas tare de un succes hotărât și care este împotriva acuma preocupat să nu creeze noi dificultăți monarhiei.

Presa austriacă nu-l cruță însă de loc, ea îl atacă cu vehemență, prin pene dintre cele mai autorizate scoate în evidență sărăcia de idei politice ce caracteriză expozeul. Niciodată actul acesta important al conducătorului politicii externe al monarhiei nu a fost prezentat ca lipsit de orice importanță, cum prezintă presa austriacă expozeul contelui Berchtold.

Evident că nu noi avem să ne supărăm pentru aceasta.”

„ADEVĂRUL”: „In sfârșit cunoaștem și mult așteptatul expozeul al contelui Berchtold! După citirea lui, avem aceeași impresie pe care au

toate limbile vii și moarte ce se pot închipui — se țin până și toaste assiriene și chinezești!

La sfârșitul mesei un pahar mare de aur trece din mână în mână și beau oaspeții unul după altul; în timpul acesta „Toastmaster”-ul, care stă pe o tribună la spatele Lordmayorului, anunță ordinea toastelor și numele oratorilor.

După ce s'a terminat seria toastelor oficiale pentru Regină, Prințul de Wales, armată, flotă, parlament etc., urmează celelalte toaste în cele mai felurite graiuri; se strigă și numele „Principelui României!” Neconținând vuetul de voci, „Toastmaster”-ul ordonă cu glas de tunet „Silentium” și Prințul Carol spune în limba franceză că, deși nu-i savant, se consideră totuși *Orientalist*, pentru că are misiunea de-a veghea la porțile Orientului ca santinela Occidentului! El își exprimă speranța că drumul cel mai apropiat din Anglia, extrema insulă a Occidentului; până în India, inima Orientului, va trece încă odată prin țara sa, când vor fi gata căile ferate române! Prințul își încheie toastul, mulțumind de ospitalitatea ce i s'a arătat și închină pentru Lady Mayoress!

29 Sept./11 Oct. Domnitorul și Doamna se înapoiază din străinătate, oprindu-se la Sinaia. În gara din Brașov sunt primiți cu solemnitate, discursuri etc. și Perechea Prințiară își aduce aminte de fericitele zile ale anului trecut. Dar copila lor le lipsește pretutindenea; tristă și pustie e sosirea lor în prietenoasele încăperi ale mănăstirii din Sinaia. Vremea este umedă și întunecată, oglinzind dispoziția sufletească a părinților rămași singuri, fără de scumpa lor odrăslă.

avut-o toți cei cari l-au ascultat, — el nu atinge de loc dedesubtul întregii acțiuni diplomatice din tot timpul crizei balcanice. Tot ce contele Berchtold a spus, a fost publicat la vreme prin presă și, dacă ar fi măgulitor pentru noi, să admitem că nu mai există secrete diplomatice pentru presa modernă, — știm totuși că ele există și că chiar presa n'a spus la vreme tot ce a știut.

Contele Berchtold a încercat prin expozeul său o justificare a politicii sale. Contele Berchtold s'a silit deci să dovedească în primul rând că politica ce a făcut a fost folositoare Austro-Ungariei, — și a trecut foarte repede asupra relațiilor monarhiei cu amicii și aliații. Că în decursul crizei balcanice au fost momente când Berlinul a cam pierdut pasul cu Austria și că la noi s'a putut produce curentul împotriva politicii austriace, — contele Berchtold nu a atins aceste certuri. D-sa a atras facitul crizei balcanice și a constatat că relațiile cu Germania „s'au dovedit din nou cu ocazia vizitei împăratului Wilhelm II, strânse și unite”, iar România: „e legată cu Austria într'o amicitie intimă în viitor ca și în trecut”.

Contele Berchtold a declarat în expozeul său că „dorințele îndreptățite ale României au fost susținute dela începutul crizei cu energie de Austria”. Față cu părerea contrarie care a predominat la noi și care a cuprins chiar și pe apripții partizani ai triplei alianțe, discuțiunea asupra acestui punct dacă ar provoca explicațiuni din partea cancelarului austriac, ar putea să devie de un deosebit interes și pentru noi.”

„ACTIUNEA”: „Contele Berchtold, ministrul de externe al monarhiei vecine, în expunerea politicii urmate de Austro-Ungaria în tot timpul cât a durat grava criză orientală, a spus că tratatul dela București, ca și tratatul dela Londra, au stabilit în așa mod sferile de influență pe naționalități, că nu s'a produs pretutindeni „liberarea națională sperată de locuitorii”.

Tratatul dela București ca orice lucrare confecționată de oameni, nu poate fi perfect, așa că el nu poate satisface pe toată lumea și împacă toate interesele. Dar, tratatul dela București este în același timp un tratat bun, echitabil și așezat pe baze atât de solide încât cu drept cuvânt constituie astăzi și va constitui și de aci înainte harta fundamentală a Orientului-european.

Acuzațiunea care o aduce acestui tratat contele Berchtold, relativă la împărțirea teritoriilor într'u câva arbitrară, căci nu s'a respectat principiul naționalității, trecându-se mase întregi de naționalități, la state de alte naționalitate, este foarte exagerată.

Dacă ea s'a produs pe ici pe colo, faptul e explicabil.

La București nu s'a putut transa noile granițe balcanice cu gramatica în mână, căci o asemenea operațiune ar fi fost imposibil de realizat. Un exemplu îl avem cu Albania, unde Austro-Ungaria a pretins ca comisiunile internaționale să traseze granița de nord și sud-est, conform principiilor limbistice.

Consecința o vedem azi: comisiunile nu pot lucra: populațiunile sunt escitate de cei interesați, iar reprezentantul Franței a declarat că trebuie să aibă în vedere nu numai gramatica dar și chestiuni de ordin economic, cultural și politic.

De aceea cine cunoaște peninsula balcanică cu toate ale ei complicate și variate probleme, recunoaște că tratatul dela București a fost admirabil întocmit și datorită tuturor este a-l respecta și susține pentru binele popoarelor balcanice și pacea europeană.

Insus contele Berchtold, a susținut că trebuința de pace va învinge, rancunele vor fi uitate și statele cu frontierele atât de mărite, vor avea în regiunile cucerite un vast câmp de activitate. Iată ceea ce este bine zis și sperăm că de acum înainte cei interesați se vor pune pe muncă și vor lăsa la o parte himerica speranță a revizuirii unui tratat, care stă pe baze atât de solide, după cum se vor lăsa și de critici absurde și sofistice.”

7/19 Sept. Perechea Prințiară mai rămâne în Londra câteva zile, voind să asiste la congresul Orientaliștilor, unde s'au întrunit învățații din toate țările pământului; sunt reprezentate până și Persia, India și China, iar conferințele se țin în toate limbile câte există!

Lordmayorul Londrei a organizat în cinstea Orientaliștilor un banchet de 400 tacămuri, desfășurând întregul ceremonial tradițional. Prințul Carol, deși călătorește incognito, este primit după rangul său și conduce la masă pe Lady Mayoress.

În fruntea cortegiului, care trece din saloanele de recepție în sala de mâncare, pășește Lordmayorul în străvechiul costum oficial, înaintea lui sunt atributele demnității sale, maestrul de ceremonii și maestrul de toaste. În urma primarului merge, deasemenea în costumul străvechiu, un postalion care, după datina străbună, trebuie să fie întotdeauna la îndemâna primarului, pentru cazul că s'ar întâmpla în oraș vr'un eveniment care ar reclama măsuri urgente — obiceiul ce-și avea poate rostul înainte de-a se fi inventat telegraful și drumul de fier; postalionul stă la spatele primarului tot timpul cât ține banchetul.

Masa este împodobită c'un lux de neînchipuit, vase de aur și argint și florile cele mai rare. Se servește pe tave de argint vechiu. O prea frumoasă orhestră alternează cu quartetele instrumentale și solurile de voce ale unor artiști mari, astfel, că urechile, ochii, nervii, gustul și mirosul se desfătează în delicii superioare!

Înainte de-a începe banchetul, s'a rostit o rugăciune solemnă. — Printre oaspeții se află corifeii științelor și artelor; se vorbește în mai

În Bu
de atenți
rală; sp
tru alege
mentează
plânge pe
risipite în
așteptate
adus stat
ciproce c
un doliu
iată situa

Aceas
ea trebui
ordin înt
mărire s
mai cu c
pierdere

Lucru
tura, că
Sunt prin
mișcare.

În ace
tuni împ
ranțele l
păcii tur
pot lua i
stro-Ung
sigure).
împace c
București
și de inte
rațional.

În cac
munci cu
nomică. S
potolind
nice și d

Ziarul
în număr
gramă di
deselor î
Ferdinand
abdica de
stro-Unga
isonirea

Comen
Tribuna”
de a țări
tulaj Fran
personală
scump și a

Îndrăz
parte ziar
de locoter
coroana la
bulgar o v
capabil a

Comen
termină a

„Coro
piatră str
zimi tu as
secole a r
pretuită p

Tronul
pot trona
și țară, cu

Făurită
lacrimi și
nu poate
de un om

Ai veni
Cum în

vei fi și
teaz ne m
dător și u

Te vor

Campania împotriva regelui Ferdinand.

— „Coroana Bulgariei târîtă la tronul lui Francisc Iosif”.

(Atacurile vehemente ale ziarului „Balkanska Tribuna”).

Arad, 25 Noemvrie.

În Bulgaria se petrec evenimente vrednice de atențiune. Nemațumirea poporului e generală; spiritele sunt îndărățite, iar campania pentru alegerile generale, de o violență rară, alimentează și mai mult pasiunile. Poporul bulgar plânge pe ruinele sacrișurilor sale. Vieti și averi risipite într'un războiu care n'a dat rezultatele așteptate; greșeli politice și diplomatice cari au adus statul bulgar la umilire. Recriminațiuni reciproce cu atât mai grave, cu cât par întemeiate; un doliu național și o paralizie economică, — iată situația internă a Bulgariei.

Această situație e cu atât mai tristă, cu cât ea trebuie să se împace cu anume orânduiri de ordin internațional. Bulgarii își văd visul lor de mărire spulberat. Au trebuit să se împace numai cu o mică porțiune la Marea-Gege și cu pierderea provinciilor bulgare din Macedonia.

Lucrurile au luat pentru dânșii o așa întorsătură, că nu mai pot face nimic ca să le îndrepte. Sunt prinși într'un clește care le împiedecă orice mișcare.

În această situație ei aleargă după combinațiuni imposibile sau alianțe neputincioase. Speranțele lor în Turcia s'au risipit dela încheierea păcii turco-grecești. Speranțele în Albanezi nu pot lua încă o formă concretă. Concursul Austro-Ungariei e aleatoriu (supus șanselor nesigure). Bulgarilor nu le rămâne decât să se împace cu situațiunea creiată de tratatul dela București, care tractat a ținut îndeajuns seamă și de interesele lor stabilind un echilibru just și rațional.

În cadrul acestui echilibru Bulgarii vor putea munci cu tenacitate pentru renașterea lor economică. Și această renaștere va calma, spiritul, potolind patimele aprinse azi de regrete zadarnice și de speranțe tot atât de zadarnice.

Ziarul „Balkanska Tribuna” din Sofia publică în numărul său de alaltăieri o senzațională telegramă din Viena, în care se arată, că în urma deselor întrevederi cu contele Berchtold, regele Ferdinand a renunțat pentru moment, la ideea de a abdica dela tron, primind asigurări formale că Austro-Ungaria se va opune cu forța la detronarea și isgonirea lui din Bulgaria.

Comentând știrea primită, ziarul „Balkanska Tribuna” arată că îndrăzneala regelui Ferdinand, de a târi coroana Bulgariei la picioarele împăratului Francisc Iosif, ca și când ar fi proprietatea sa personală, iar nu a unui popor, îl va costa foarte scump și aceasta cât mai curând.

Indrăzneala regelui Ferdinand — spune mai departe ziarul bulgar, — care n'a uitat încă galoanele de locotenent unguresc ce a purtat, îl va costa însă coroana la care ține așa de mult și pe care poporul bulgar o va smulge cu violență de pe cap, fiind incapabil a o purta.

Comentariile ziarului „Balkanska Tribuna” se termină astfel:

„Coroana Bulgariei, țarule, nu conține nici o piatră străină ca cea de Habsburg, pe care te răzimi tu astăzi. Ea este țesută din suferințele de 5 secole a unui popor și este cea mai scumpă și nepretuită podoabă a Bulgariei.

Tronul Bulgariei, țarule, nu este scaun pe care pot trona toți aventurierii și trădătorii de neam și țară, cum ești tu.

Făurită în cinci secole de sclăvie, din sânge, lacrimi și mormane de cadavre, coroana Bulgariei nu poate fi târîtă la picioarele lui Francisc Iosif, de un om ce nu are nimic comun cu această țară.

Ai venit străin, țarule, și străin ai rămas.

Cum în trecut ai fost vasalul lui Francisc Iosif, vei fi și în viitor, poporul bulgar muncitor și viteaz ne mai putând permite în fruntea lui, un trădător și un spion austro-ungar.

Te vom detrona, țarule, aruncându-te în bra-

tele lui Berchtold, de dragul căruia ai dus țara la dezastru, și apoi Austro-Ungaria poate interveni.

Să poștească, dacă voiește să aibă aceeaș soartă ca Turcii și poate și mai rea”.

*

Atacurile acestea la adresa regelui Ferdinand și a Austro-Ungariei sunt destul de transparente și indică până la evidentă că conducătorii campaniei antidinastice din Bulgaria contează pe un sprijin puternic, în cazul când Austro-Ungaria ar interveni în favoarea regelui Ferdinand.

De altfel astăzi nu mai este un secret pentru nimeni, că cei mai marcanti bărbați politici cu simpatii rusești, sunt pentru abdicarea regelui Ferdinand, așa că — după informațiile sigure ce avem — există multă probabilitate că istoria dela 1855 cu detronarea prințului Battemberg se va repeta cât de curând.

Românii din Bucovina.

Doă școli.

Di Dr. Onisifor Ghibu serie, singur pătruns de „însuflețirea, dorul de muncă și dragostea învățătorilor față de țărani”, a învățătorilor, cari au știut întemeia o bancă populară. — astăzi cu aproape jumătate milion fr. cu 2000 membri — două biblioteci populare, „unde vin zilnic săteni, să mai ia câte o carte, ca să mai omoare timpul”, — și atelierul de țesătorie casnică din Drajna-de-jos. În acelaș număr ziarul „Românul”, în care serie di Ghibu, se află o altă știre, anume: învățătorii selăgeni repășesc „irevocabil și pentru totdeauna” din Liga Reuniunilor pedagogice ungurești. Aceasta, firește, e un „gest de demnitate”. Învățătorii noștri, din Bucovina, pe lângă multele neajunsuri ale referințelor sociale și școlare, s'au însuflețit totuși pentru cursurile de vară din Candrenii Bucovinei, stăruiesc — câțiva cel puțin — pentru editarea unui ziar românesc al învățătorilor. „Cercul profesorilor secundari români” în constituirea sa nouă din 26 Octomvrie a. c. a discutat chestii, cari, dacă se vor împlini, vor produce o nouă dezvoltare nu numai în educația națională, ci și o nouă dezvoltare în concepția chemării și a datoriilor morale ale școlilor noastre medii. Dar vremea de astăzi le-ar oferi acestor fapte o îndoită valoare: „înființarea unei reviste a profesorilor secundari români, deschiderea de cursuri generale pe lângă liceele noastre, așa numite românești, cu menirea de a împărtăși cultură cercurilor mai largi a societății românești dela orașe; înființarea de societăți școlare la liceele poredite românești, cu scopul cultivării elevilor români pentru menirea națională, ce-i așteaptă după bacalaureat; începerea unei acțiuni mai intensive la sate, unde profesorii secundari s'au arătat până acuma puțin și a”.

Aceste sunt cadrele, cari înunună nu numai „opera unor învățători” și „gestul de demnitate al Reuniunii învățătorilor români selăgeni”, ci și mișcarea învățătorilor români din Bucovina și începuturile „cercului profesorilor secundari români” din aceeaș țară. Dintre ultimele vești despre mișcarea culturală a Românilor de pretutindeni am prins cu intenție aceste trei, din trei țări, nu pentru că s'ar fi întâmplat în acelaș timp, sau pentru că ar fi exemplul unei activități conduse de un sincer și cuminte ideal, — pentru că exemple de felul acesta au fost de mult și mai multe, dar adevărul lor a fost totdeauna înmormântat în pustiul ființelor acolora, pentru cari erau să fie, — ci pentru că ele, întreit, sunt semnul, care ni se arată astăzi, cum s'a arătat odinioară apărătorului și înălțătorului altei credințe ideale. În semnul culturii e școala, care se pune în fruntea tuturor factorilor mențiți să ridice un popor la viața conștie. Nu însă numai în acel fel cunoscut veacurilor trecute. În avântul, ce l-a luat omenirea către perfecțiune, și în concurența elementelor etnice școala a părăsit principiul de răspândire a științelor teoretice. Aceste școli „oficiale” i se alătură, aiurea, cu un cuprins mult mai larg, școala educativă a ziarelor. În alte state intelectuali, îngrijiți de instrucția și educația masei mari a poporului, au publicat ziare și reviste, anume scrise într'o limbă ușoară și formă atrăgătoare, popularizând astfel, pe lângă știință și elemente culturale generale, și idealul, către care tind, prin frământările factorilor conștienți, întregul neam. Pentru a se ajunge mai ușor la țintă se întemeiază, mai ales pentru tineret, așa numitele „Jugendvereine”, unde, pe lângă citirea acestor reviste și ziare, se fac producții teatrale cu înțeles pentru popor, — piesele sunt jucate de membri, — și producții muzicale, iar intelectuali, învățătorii, profesorii și preoții, din cercul numit, țin

prelegeri potrivite. Astfel organizați sunt nu numai Cehii și Germanii, ci și Slovaci, Italianii și chiar Sărbii din părțile, pe unde am fost. Una dintre cele mai frumoase activități o desfășoară „întrunirea docenților universitari din Austria”, cari pe lângă răspândirea celor mai variate teme sociale și culturale prin discursuri și prelegeri, editează excelenta revistă „Das Wiessen für alle”. Tot această țintă, de-a se cultiva în toate prvințele, urmăresc, însă cu alte mijloace, societățile de tineri, numite „Pfadfinder”.

Așa s'a putut, ca în Norvegia, țara muntoasă și aspră, cu șase (6) locuitori pe un kilometru pătrat, să nu se afle nici un analfabet, iar în Germania și Austria cu țările ei din vest, să afli în cel de pe urmă birt, din cutare cătun, ziare și reviste cetite de țărani.

La noi școala „oficială” încrează în lanțurile unei legislații învechite, iar cealaltă școală, școala ziarelor — o! da — școala ziarelor e activă, — e foarte activă.

Privite sub acest raport referințele dela noi apar aproape discorajătoare. Nu pentru că lipsește o activitate creatoare, ci pentru că există o activitate distrugătoare, a partidianismului, în sensul cum se practică la noi, care s'a introdus distrugătoare în toate întreprinderile menite să fie mijloace de înaintare comună. Și s'a ruinat și „Centrala” și „Liga Românilor bucovineni” și întreaga organizație a satelor, începând cu acele „cabinete de lectură”, ale căror statute dorm de mult sub greul strat de prav — social, și fiind cu „Arcurile” ultimilor ani, s'a prăbușit și chestia bisericăscă, și acuma voiese să împingă pe acelaș povârniș și chestia școlilor românești private și chestia școlilor românești publice.

Firește, aproape la toate popoarele, pe lângă publicațiunile educative există și frământări strict politice, cari într'un ton oarecare, — censurat de altfel și controlat de opinia publică, — trebuie să-și afle expresie în organele lor de publicitate. Dar pe lângă publicațiunile noastre politice nu există nici una educativă pe înțelesul poporului, a cărei țintă ar fi „educația liberatoare, sub măiestria căreia să se formeze mereu suflete și caractere mai clare, mai ideale”. Aceasta nu e o scădere, ci e direct o calamitate, pentru că educația morală nici odată nu se poate face într'o poliție, care singură nu e morală. Eu cred, că domni din Bucovina își amintesc încă cazul gimnazistului, care a început a ține discursuri publice, injurându-și profesorii de „altă culoare politică”. De altfel efectul acestei stări de lucruri se reflectează asupra întregii vieți sociale: întreg trecutul nostru, toată vigoarea, toate frământările de veacuri, toate visurile și durerile și bucuriile noastre noi nu le putem înțelege decât ca o galerie de samsarlac politic.

De aceea cetind despre faptele învățătorilor României și învățătorilor Transilvaniei, cari fac, ce au crezut, că trebuie să facă, și au dat strălucite dovezi de muncă și — demnitate, îmi amintesc de greul drum, ce li se impune învățătorilor și profesorilor noștri secundari, cari trebuie să facă nu numai ce cred, ci e o datorie a lor, ci ei trebuie să facă și aceea, ce știu, că e datoria altora, și nu și-o împlinesc. Pentru că de amândouă părțile ne întovărășește caracterul unei culturi fugare, pe care am cules-o în calea noastră, înfricoșată de aspectul zilelor de până acuma. Pentru că școala, în care sunt chemați să predice adevărul, e otrăvită de „prostia și răutatea” celor chemați s'o apere: gazetarii.

Dar un adevăr îl vor ști și acești gazetari odată: că viața noastră e din viața altora, și suntem destinați a trăi adevărul faptelor altora, și lucrând a clădi pe ele toată activitatea noastră voită. Dar toate căile noi, cu cari se mândresc multe genii, eroii lui Carlyle, numai atunci sunt adevărate, când sunt expresia energiei sociale, stăpână pe un substrat oarecare de întâmplări și fapte istorice. De nu, perfidie, e greu a iezi cursul unui fluviu.

N. I. Russu.

Bătăturile,

la 007

scortoșenia plelei, urciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Kiraly-u. 12 și la prapătitor: Dr. E. FLESGH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Românii din Sebeș și Sașii.

Arad, 25 Noemvrie.

Acum vre-o două săptămâni, colaboratorul nostru ocazional de prin părțile Sebeșului săsească, trata într'un articol de reflexii chestiunea săsească, și între alte asperități mai neînsemnate, i-a scăpat și acuzația că „nici în Sebeșul săsească nu stau lucrurile mai bine, dar sebeșenii sunt prea lași decât să se mai poată revolta”. Acuzația aceasta a jignit conștiința bunilor români din Sebeș și azi primim dela părintele Dr. **Sebastian Stanca** un lung articol de apărare, din care articol, din lipsă de spațiu suntem nevoiți a da la vale numai partea mai esențială:

Azi societatea românească de aici, — ne scrie părintele Stanca, — e bine închiegată și dispune de elemente viguroase, cari muncesc în ogorul intereselor naționale cu stăruință fără ca să iasă cu darabana la piață. Să prezinti Sebeșul ca barometrul demoralizării în politica cu Sașii e un păcat, care tae adânc în conștiința datoriei noastre implinite corect și nu poate decât să tindă umbra decepției pe suflătele celor ce și-au făcut datoria.

Si-au făcut Sașii mendrele și aici în Sebeș după plac, e adevărat. Au înglodat orașul în datorii. Au făcut multe neblesnicii. Ne-au împodobit orașul cu o casarmă de husari care a costat aproape un milion de coroane și care nu dă orașului absolut nici un venit, afară de consumația de carne care îmbogățește numai pe respectivul măcelar, ne-au cinstit cu stabilimentul băilor de apă sărată, edificat cu cheltuieli duble din cauza „circumspecției” care n'a prevăzut dispozițiile legilor, ne-au împopulat orașul cu palatul magistratului zidit și acesta cu multă pradă de bani și ocrotitor al intereselor săsești, ne-au sporit edificiile cu un povarnic palat al poștei, tot așezăminte grele și scumpe, cari nu aduc nici pe departe procentul necesar.

Cum puteam noi Români cari reprezentăm în oraș abia 27 mii cor. dare, să împiedecăm pe Sașii dispunători de peste 90 mii cor. dare, de a-și realiza planurile. Cuvântul ni l'am spus întotdeauna, oamenii noștri din reprezentanță au protestat întotdeauna, au făcut contrapropuneri, au votat, dar n'au putut birui pentru că legile existente ne zăvoresc deocamdată puțința de a putea lupta cu isbândă.

Desfidem pe oricine să ne arate un singur caz în viața orașului nostru când membri români ai reprezentanței în chestii cari ne privesc nu și-au ridicat cuvântul și nu s'au împotrivit curentului de volnicie.

Dar singurul mijloc de a mai isbuti la câte ceva ne-a rămas numai în cadrul apelurilor. Cele mai multe decisiuni Români le-au atacat cu „recurs” și au fost cazuri când au și isbutit. Astfel de pildă un caz mai proaspăt. Recursul unui membru al societății noastre a isbutit să nimicească în ministeriu hotărârea Sașilor, cari doreau să încarce aruncul pentru electricitate în spatele Românilor cari nu o au introdusă în casele lor.

Și nădejde bună avem că se va nimici și alegerea de inginer al orașului, cea mai nouă volnicie, care a pus în coasta celor doi singuri concurenți români cu calificăție distinsă și intrați în termenul legal, pe un al treilea, sas, un bărbat tânăr ieșit proaspăt de pe băncile școlii și câștigat cu arcanul, după termenul legal al concursului.

Dar pentru toate acestea cine ne-ar putea acuza că nu ne-am făcut datoria? Dacă o forță majoră, împrejurările mastele, pentru noi și să-

răcia noastră nu ne îmbie puțința de a purta lupta la egal, pentru aceasta n'are nime dreptul să ne timbreze de „prea lași”. Critierul biruinței noastre, care va veni odată, nu zace în frământările de partid, cari în orice caz aveau în vedere amândouă binele obștesc, ci zace în înțărirea economică, în îmbogățirea multora și în slăbirea economică a vrăjmașului. Iar pe teren economic puțințe tinuturi românești pot arăta un spor atât de frumos ca Sebeșul și jurul lui. Nime nu poate însă aștepta ca dintr'odată să ne instăpânim noi pe situație. Procesul acesta de sporire economică merge încet și sigur, iar autorul articolului amintit poate fi încredințat că Sebeșul va fi cel dintâi între orașele de acest fel, care la timpul său va înregistra biruința pe care o prevestește d-sa că va veni cu siguranță.

Dr. Seb. Stanca.

Românii din Paris.

Reluarea activității. — Opinia franceză și Români: simpatia pentru România. — Un proiect al monumentului Vlaicu la Paris.

Paris, 22 Noemvrie.

Ca pretutindena în orașele mari toamna a readus obișnuita activitate intelectuală. Activitatea industrială și cea comercială nu poposesc nici odată, dar nu putem spune aceasta și despre activitatea intelectuală, care în cursul verii suferă dacă nu o suspensiune completă totuși o considerabilă reducere... Și este firesc să fie așa, căci dintre toate producțiile geniului și ale energiei umane producția intelectuală, cea literară în deosebi, cere creșterii mai mari sfurtări. Și iată de ce intelectualii au necesitate de vacanțe mai prelungite decât semenii lor cari și-au ales alte terenuri de muncă...

Mai ales aici la Paris vacanțele acestea ale păturii intelectuale durează mult. D'abea toamna târziu, prin Noemvrie, vei găsi la postul lor pe toți intelectualii capitalei franceze care în multe privințe este capitala lumii întregi... Universitatea își redeschide cursurile d'abia la mijlocul acestei luni, Camerele d'abia s'au deschis și ele, iar adevăratul sezon de mișcare intelectuală nici n'a început încă, cu seriile de conferințe, polemici, cu lovituri noi în politică și cu rătăcirii în literatură... Dar nici nu va întârzia mult. Lunile Decemvrie, Ianuarie și Februarie sunt adevăratul sezon intelectual aici la Paris. Se pare că vacanța aceasta lungă o oamenilor cari mănesc condeila sau vorbesc dela înălțimea tribunei este în raport direct cu intensitatea activității lor, căci, într'adevăr, în nici o capitală nu se muncește pe terenul intelectual așa de intensiv și nu se produce așa de repede ca aici la Paris. Să le iertăm deci Parisienilor intelectuali vacanțele lor mai lungi decât acelea cu cari sunt obișnuiți frații lor din Transilvania.

La epoca în care Vă scriu școlile și-au redeschis larg porțile și marea cetate a omenirii, a cărei frumoasă deviză este „Fluctuat nec mergitur” și-a reprimit zecile de mii de studenți și elevi... Numai Universitatea numără peste 21.000 de studenți înscriși, ne mai vorbind de celelalte școli înalte, medii și mittele. Un oraș mare, o adevărată capitală, s'ar putea face numai din această formidabilă legiune de tineri, veniți să soarbă din sursa generoasă, nesecată, a **culturei latine**.

Studenții români au sosit și ei. Pe bulevardul Saint-Michel și la Facultate întâlnesc ipuri noi, sunt cei noi, **recruții**, cari au venit să înțărăască vechile contingente... Suntem peste 500 studenți români la Paris, poate tot atâția viitori propagatori ai ideilor mari și nobile, umanitare și generoase, de cari ne inspirăm aici în Franța. Căminul care a devenit sediul Românilor, s'a redeschis și el și aici se leagă noi cunoștințe...

În fine, activitatea s'a reluat și dacă va fi ceva de seamă, care să intereseze pe depărtații noștri frați din Transilvania, „Românul” nu va întârzia să primească vești exacte și obiective.

Ceeace este de observat e că frații noștri Francezi, acești latini plini de spirit și vioiciune, cari au păstrat mult și din avântul impetuos și curajos al străbunilor lor Gali, învinși de marele nostru Cesar, ne arată acum o simpatie mult mai mare ca anul trecut... Aceasta se datorește în primul rând schimbării de front a politicii externe a României; faptul că am avut curajul să ne emancipăm, prin mobilizarea din Iulie, de anumite tutele oneroase și cam umilitoare pentru prestigiul român, a produs aici în Franța o vie bucurie, căci la urma urmei nici Francezii n'au uitat că și noi suntem frați de ai lor, și noi reprezentăm geniul și cultura latină în mijlocul unui ocean de barbari, cari caută să ne zdrobească!... Apropierea de Franța, marcată în ultimul timp, a produs aici o vie satisfacție și simpatia Francezilor pentru noi este acum în creștere. Ar trebui să avem grije ca să cultivăm această simpatie, care ne poate aduce mari avantajii și care în orice caz ne scoate din toropeala în care căzusem până la intervenția noastră în conflictul balcanic... Toată lumea are aici convingerea că apropierea noastră de Franța și de blocul latin este serioasă și va aduce fructe prețioase!

Zilele trecute, vizitând atelierul distinsului nostru sculptor d. Séverin, posesorul mai multor premii importante, mare mi-a fost bucuria când am văzut, în mijlocul atelierului, macheta proiectului unui monument pentru în veci regretatul erou național Aurel Vlaicu. D. Séverin va participa, cu acest proiect de monument, la concursul pentru adjudecarea executării monumentului Vlaicu, concurs care va avea loc la București în cursul anului 1914.

Să prezint întâi pe d. Séverin, unul din cei mai de frunte reprezentanți ai artei române, a celor cetitori cari încă nu cunosc operele și meritele d-sale. Sculptorul Séverin, de origine din Turmu-Severin, este unul din acei artiști cari s'au ridicat la treptele înalte ale artei desăvârșite grație unui talent scânteiitor, a unei munci stăruitoare și strălucite și grație voinței de fier cu care a luptat contra numeroaselor greutăți și neajunsuri ce le întâmpină un artist sărac și idealist. Prima operă sculpturală cu care s'a remarcat a fost „Le Berger” (Păstorul), expusă la **Salonul din Paris** în 1906, și care a atras primele aprecieri favorabile ale criticii. Opera a fost expusă și la „Tinerimea artistică” din București; acum este proprietatea dlui deputat Iarca.

În 1907 sculptorul Séverin expune, la „Salon des artistes francais” admirabila compoziție „Vers l'Infini” („Spre infinit”), admirată de marele decorator francez Megnan, care l'a felicitat în numele colegilor parisieni. Tot în acest salon d. Séverin a expus interesanta sculptură: „Après la faute le remord”. După păcat remuscarea. D. Séverin este la Paris de 10 ani și de atunci expune necontent în marile saloane artistice de aici. Se știe că pentru ca o operă artistică să fie primită la Salonul din Paris, unde expun cei mai mari artiști ai lumii ea trebuie să aibă o valoare artistică reală. D. Séverin a stat 2 ani și în Italia, colindând principalele centre ale artei: Roma, Florența, Veneția, Milano, Pisa, Livorno și Genova. La Florența d-sa a lucrat în atelierul marelui artist și profesor italian Romanelli. Tot aici profesorul Trentacoste, unul din cei mai mari sculptori ai Italiei, văzând operele dlui Séverin l'a prezintat directorului general al Muzeelor din Italia, care i-a cumpărat 3 lucrări pentru Muzeul modern din Roma. Tot atunci tânărul sculptor român a fost

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru opere-
rare și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927-60)

numit, de
dent al Ex
(1911). As
și lucrează
cari un pro
tul, de o in
Proiect
ceptie ind
murit Vla
Aeroplanul
cari despar
unui vis n
nează pe V
mânia veg
și să visez
plinit. Prof
Predeal.

„Liga C

— Intrunir

Duminte
cia” din B
de „Liga c
nei Ligei
a Evreilor.
tele „Ligei

D. Dr.
Ligei, citea
vede că Ev
nu ca Rom
cială nedre
națune apa
să facă sta
nizațiunea
sustinută c
ganizațiunii
cifre și ar
cheltuit în
licane. În u
s'au întreb
terenul eco

D. Bogd
Stern, pres
teni” că a f
te evreesti

Propune
parchetul ș

Mai cer
D. Virg
fie liniștită
țime. Cete
care în nu
putem priv
vedere de
noastre so

Nu Rom
în loc de a
nească, s'a
pentru ei,
voi ale tăr
la fel orga

Termină
dela Iași. C

După cu
aclamațiuni
intrunirea c

De aser
și votată c
d. Bogdan
Intrunire

Comitet
vocat pe c
nire public
intrunire a
persoane.
După d
Gheorghe L
D. gene
rele:

numit, de guvernul italian, comisar corespondent al Expoziției internaționale dela Roma (1911). Astăzi d. Séverin își are atelierul la Paris și lucrează la mai multe monumente mari, între cari un proiect al statuei lui Spiru Haret, și altul, de o inspirație admirabilă, a lui Vlaicu.

Proiectul statuei lui Vlaicu este de o concepție îndrăznească. El reprezintă ideea că: **A murit Vlaicu, dar trăiește ideea sa, opera sa.** Aeroplanul său se avântă înainte peste munții cari despart două țări de același sânge, simbolul unui vis mare este complect. Gloria încoronază pe Vlaicu, cu luări neperitori, iar jos România vegheză ca Vlaicu să-și doarmă somnul și să viseze în liniște un vis mare, încă neimplinit. Proiectul este făcut spre a fi așezat la Predeal.

„Liga Culturală” și chestia evreiască.

— Intrunirile din București, Craiova, Ploești, Alexandria și Iași. —

București, 24 Noembrie.

La București.

Duminecă la ora 2 d. a. s'a ținut în sala „Dacia” din București marea întrunire convocată de „Liga culturală” pentru lămurirea atitudinii Ligei în chestia eventualei împământeniri a Evreilor. A presidat d. *Virgil Arion*, președintele „Ligei Culturale”.

D. *Dr. Bogdan-Duică*, secretarul general al Ligei, citează numeroase exemple, din care se vede că Evreii din România luptă de mulți ani nu ca Români nedreptățiți, nu ca o clasă socială nedreptățită, ci ca o rasă aparte, ca o națiune aparte, ca un stat aparte, care năzuiește să facă stat în stat în România. Arată că organizațiunea aceasta a Evreilor din România este susținută cu bani și cu toate mijloacele de organizațiunile similare din străinătate. Citează cifre și arată că legile masonice evreiești au cheltuit în aceste scopuri sume de zeci de milioane. În ultimii ani capitaluri enorme evreiești s'au întrebuințat pentru cucerirea României pe terenul economic.

D. *Bogdan-Duică*, denunță pe Dr.-ul *Adolf Stern*, președintele „Uniunii Evreilor pământeni” că a fost todeauna în fruntea acestei lupte evreiești în România.

Propune printr-o moțiune ca în toate orașele parchetul și poliția să descindă în lojile semite.

Mai cere expulzarea membrilor acestor loji.

D. *Virgil Arion* spune că mișcarea trebuie să fie liniștită, cu stăpânire de sine, cu moderațiune. Cetește apoi o declarațiune scrisă, prin care în numele „Ligei Culturale” spune că nu putem privi chestiunea evreiască din punctul de vedere de rasă, ci din acela al împrejurărilor noastre sociale.

Nu Români luptă contra evreilor, ci aceștia, în loc de a se confunda cu masa socială românească, s'au organizat aparte și luptă numai pentru ei, în loc de a lupta pentru marile nevoi ale țării, în unire cu organizațiunile semite la fel organizate în alte țări.

Termină propunând să se voteze moțiunea dela Iași. (Aplauze prelungite).

După cuvântarea dlui *V. Arion* s'a votat cu aclamațiuni aceeași moțiune care s'a votat în întrunirea dela Iași.

De asemeni a fost admisă, fără discuțiune și votată cu entuziasm, moțiunea prezentată de d. *Bogdan-Duică* și pe care am reproduș-o sus.

Intrunirea s'a sfârșit în liniște la orele 5.

La Craiova.

Comitetul „Ligei Culturale” din Dolj a convocat pe cetățeni pentru Duminecă la o întrunire publică în sala „Azuga” din Craiova. La întrunire a luat parte un număr foarte mare de persoane.

După discursul de deschidere roșit de d. *Gheorghe E. Demetrescu* iau cuvântul:

D. *general Drăgescu* care spune următoarele:

Impământenirea Evreilor ar constitui pentru țară o pagubă socială și economică. De aceea cu toții avem datoria de a lupta în contra ideii împământenirii lor.

Oratorul se ocupă de atacurile presei evreiești din țară și străinătate care pe de o parte se plângă de asupriri imaginare pentru ca prin acest mijloc să atragă în favoarea lor intervenția statelor străine iar pe de altă parte aceeași presă aduce insulte României.

Nu trebuie să permitem politicianilor să dea drepturi evreilor căci aceasta ar însemna să ne desființăm pe noi.

D. *Dr. Antoniu* spune că astăzi ne găsim la o răspântie când țara va trebui să treacă printr-o însemnată binefacere. Intrunirea de azi a fost provocată de agitația Evreilor cari pentru a obține drepturi, nu se sfiesc a ne insulta prin grai și prin scris.

Toți Români sunt datori să facă propagandă contra tendinței de a se împământenii Evreii. De asemenea au datoria de a se atrage atenția guvernului că nu este momentul de a se acorda Evreilor drepturi nici în masă și nici pe categorii; în esență, să nu se modifice art. 7 din Constituție.

Vorbese dnii *Barlaba*, avocat și profesor *Lungulescu* și *Emil Dumitrescu*, secretarul Ligei.

D. *Dumitrescu* dă citire unei moțiuni identice cu cea votată la Iași.

S'a dat apoi o telegramă M. Sale *regelui Carol*, cerând ocrotirea existenței românești a țării.

În același sens a fost trimisă o telegramă și dlui *Maioreșcu*, președintele consiliului de miniștri.

Intrunirea s'a terminat la ora 6 p. m.

La Ploești.

Duminecă la orele 3 d. a. „Liga Culturală” secția Ploești a ținut o mare întrunire în sala liceului-vechiu din Ploești.

În sală pe lângă numerosul public se mai afla și o delegație a veteranilor din Prahova. Intrunirea a fost prezidată de preotul *Chirică*, președintele Ligei culturale.

S. S. luând cuvântul arată greutățile prin cari a trecut țara noastră prin decursul veacurilor. Cu privire la chestiunea evreiască spune că guvernul trebuie să rezolve mai întâi chestiunea țărănească și apoi chestiunea evreiască.

D. *Munteanu*, secretarul Ligei culturale aduce elogii veteranilor care au dat țării libertatea. Intrunirea de azi, spune d-sa are de scop să împiedece un mare pericol național, anume împământenirea evreilor.

Dnii *Vlai* și *Nicolae Timuș* au vorbit în același sens.

În urmă s'a votat o moțiune ca la Iași. Intrunirea s'a terminat la orele 6 seara.

La Alexandria.

Duminecă la orele 3 d. a. Liga culturală din localitate a ținut în sala Paspali o mare întrunire de protestare în privința acordării de drepturi Evreilor.

La această întrunire au vorbit preotul *Bădulescu*, președintele Ligei precum și dnii *Antoniescu*, instituor, *Munteanu*, *Romulus Paraschivescu*, maior *Negru*, *Anton Văcăreanu*; *Flore Popescu* și d. *Sava Zamfirescu*, secretarul ligei.

La sfârșit s'a votat o moțiune în sensul ca guvernul să nu acorde Evreilor drepturile cerute de aceștia.

La Iași.

Vineri la ora 3 d. a. a avut loc în sala Teatrului Național din Iași o mare întrunire publică convocată de comitetul Ligei Culturale secția Iași.

După ce au vorbit dnii *Alex. Brandia*, proclamat președinte al adunării și *Dr. Leon Cosmovici*, profesor universitar, ia cuvântul

d. *A. C. Cuza*, care este primit cu aplauze.

D-sa spune: Cultura este creația unei națiuni. Cultura și sufletul poporului românesc nu se pot amesteca cu cultura și sufletul poporului

evreesc. Noă nu ni se pot substitui elemente străine căci aceasta ar fi un pericol.

Tonul pe care Evreii revendică drepturi este atât de sfidător încât poate da naștere ori când la conflicte. Drepturile unui popor sunt drepturi de forță.

Evreii fără de drepturi ne-au acaparât industria, comerțul și meseriile, iar mâne când vor avea drepturi vor acapara proprietatea rurală, funcțiunile publice, profesiunile libere toate. Majoritatea alegătorilor din Moldova vor fi Evrei, cari vor crea un partid evreiesc ce va mina statul nostru și se va crea astfel o situație imposibilă contra căreia vom protesta și chiar lupta.

Cel dintâi lucru este ca art. 7 să rămâie neschimbat. Să se ia măsuri pentru protejarea elementului românesc în industrie și comerț, să se ia măsuri contra invaziei Evreilor în țara noastră iar ca ultim punct să se dispue scoaterea Evreilor din armată așa cum a fost formulată de generalul *Budisteanu*.

D. *Sturza* spune că împământenirea Evreilor în massă va fi dezastruoasă pentru noi.

Adunarea a votat următoarea moțiune:

1. Ca articolul 7 fiind în constituția noastră un punct absolut intangibil, nu putem primi prin urmare nici o abatere dela litera și spiritul lui;

2. Să se ia măsuri pentru ocrotirea elementelor românești a căror viață economică e primejduită;

3. Să se supravegheze cu luare aminte infiltrarea în țară a acelor elemente străine ce se dau apoi drept pământeni cerând drepturi;

4. Să se ia măsuri împotriva evreilor agitatori cari abuzând de dreptul de întrunire pe care constituția nu-l acordă decât Românilor, turbură ordinea publică amenințându-ne în propria noastră țară, fapt ce va sfârși și prin a produce grave dezordini; și în fine

5. Evreii să fie scutiți de serviciul militar intru cât au dovedit că sunt lipsiți de ori ce virtuți ostășesti.

S'a trimis apoi următoarea telegramă M. S. regelui Carol:

Cetățenii Ieșeni, întruniți în mare număr azi 8 Noembrie spre a se consătuți în privința gravei probleme a împământenirii evreiești în massă văzând că prin această măsură nesocotită întreaga Moldovă este amenințată de înstrăinare, apelează la Maj. Voastră. Sire, cerând ocrotirea existenței românești.

(ss) Președintele Ligei Culturale din Iași.

Lupta în comitate.

Arad, 25 Noembrie.

În numărul nostru 240 a apărut la rubrica luptelor comitatense un comunicat, în care un Român din părțile Reghinului întreba dacă conducătorii noștri din comitatul Murăș-Turda făcuseră pregătirile necesare în fața alegerilor congregaționale. Erau numiți și conducătorii clubului comitatens în persoanele dior *Dr. Ioan Popescu* și *Dr. Ioan Harsia*, ambii din Reghin. Acum după ce alegerile au trecut, aflăm că întrebarea se făcuse în lipsă de orientare a cititorului nostru. Un prieten din acele părți ne scrie asupra muncii dlui avocat *Dr. Ioan Harsia*, următoarele:

„Despărțământul Reghin al Aștrei”, de când a ajuns sub conducerea dlui *Harsia* a luat un avânt înbucurător, ceea ce e un lucru cunoscut de toți. Dsa a luat partea cea mai activă în toate luptele din congregația comitatului. A muncit cu stăruință și răbdare, jertfind timp și bani pentru organizarea partidului național din partea locului precum și a clubului comitatens. În chestia bisericeii de Hajduronogh a făcut tot ce poate face un om pentru a pune la cale o luptă demnă și aprigă, în părțile săcuiești, dar cauze neatârătoare de dsa, i-au zădărnicit strădania. *La alegerile congregaționale din toamna aceasta, împreună cu alți fruntași din Reghin, a făcut toți pașii necesari, pentruca în cercurile unde erau cât de neînsemnate sorți de izbândă să iasă aleși oameni de încredere ai partidului național. Le-a și succes să scoată biruitori, cu vre-o 5—6 membri congregaționali mai mulți decât în trecut.* Dsa ia apoi parte, în mod firesc la ori ce acțiune culturală, socială ori politică românească, cu muncă și bani.

Adăogăm din parte-ne, că știam și noi de chipul frumos în care d. *Harsia* își face datoria de conducător. Dorim numai ca atât dsa, cât și

d. Popescu și ceilalți buni români din acel ținut să poată îmbogăți cât mai mult seria faptelor românești pe cari și-le apără c'o nobilă gelozie.

Desbaterea proiectului despre reforma presei

Sedința de ieri.

Arad, 25 Noembrie.

Guvernul, după cum am anunțat ieri, a recurs la o nouă tactică. A introdus cu ajutorul mamelucilor și sedințele obositoare de 8 ore. În sedința de ieri s'a arătat însă, că împotriva proiectului despre reforma presei partidele opoziționiste încep obstrucția cea mai intensă și prin discursuri de durată încearcă să zădărnicească acest proiect. Ieri după o scurtă vorbire a deputatului guvernamental Elemér Hantos, care a îngăimat laude la adresa ministrului Balogh, a vorbit aproape 4 ore împotriva proiectului deputatul democrat Alexandru Pető.

El încearcă să dovedească că baroul advocatilor din Budapesta nu s'a exprimat despre reforma presei în sensul proiectului guvernului, cum a voit să documenteze ministrul Balogh, căci numitul barou a fost pentru casarea cauzii ziarelor, iar în chestia despăgubirilor a avut cu totul altă părere. În cuvinte energice vorbește împotriva urcării câștigului și dispozițiilor proiectului în ce privește colportarea produselor de presă, sub scutul căror dispoziții vor putea fi perzecutate și principiile politice. Cere ca dreptul de colportaj să se poată detrahe numai în baza unei sentințe judecătorești, iar nu a priori. Spune că proiectul e creatura unui stat polițienesc și e fără păreche în legislația țărilor europene. Dispoziții referitoare la placarde ca în acest proiect se pot găsi numai în Croația, dar și acolo aceste își au origina de pe timpul celui mai negru absolutism austriac. Dar nici în Austria chiar nu există astfel de dispoziții. Declară de o nedreptate vinderea produselor de presă în gări și trafice, cum o contemplează proiectul, fiind ambele averi publice, iar nu averea privată a ministrului de comert. Polemizează apoi împotriva antevorbitorului său. Spune că proiectul stabilește restricțiuni nu numai presei, ci pune piedeci oricărei mișcări a muncitorilor. Arată în sfârșit defectele dispozițiilor referitoare la chestia responsabilității.

După el ia cuvântul deputatul Kennedy în chestie personală. Ziariștii se depărtează ostentativ de pe galerii. Vorbește apoi pentru proiect dep. Iván Rákóvsky polemizând mai cu seamă cu vorbirea lui Vázsonyi, ținută la începutul dezbaterii împotriva acestui proiect.

Ultimul orator a fost contele Apponyi care e întrerupt sgomotos din partea guvernamentalilor. Președintele îl chiamă la ordine pentru expresiile grave ce întrebuințează. Vorbește împotriva proiectului, despre care spune că nu e obiectiv, ci guvernul are lipsă de el din interese de partid. Condamna politica de forță a guvernului și provoacă camera să se întoarcă de pe calea forței pe drumul legii și al autorității.

La stabilirea ordinii de zi pentru sedința de azi deputatul Béla Mezössy arată din cazuri precedente că azi Marți, având delegațiunea ungară sedință plenară, camera nu poate ține sedință, mai cu seamă că în sedința delegațiunii se discută o chestie atât de importantă cum e introducerea gardei parlamentare și în delegațiunii.

Președintele Beöthy îi răspunde că în sensul unei înțelegeri cu guvernul, care e chemat

a stabili programul de muncă al delegațiunilor, camera ține sedințe în săptămâna aceasta, iar delegațiunile numai în săptămâna viitoare. (Sedința plenară de azi a delegațiunii ungare a fost convocată extraordinar din partea alor 8 membri ai opoziției. N. R.)

La cuvântul și contele Tisza și-i răspunde deputatului Mezössy, că sedințele camerei nu pot fi amânate din motivul numai că 8 delegați au cerut sedința plenară extraordinară în delegațiunii, cari delegați eventual ar putea fi și membrii ai casei magnaților și astfel nemembrii ar putea împiedeca activitatea camerei.

Contele Apponyi constată din aceste motive că în camera domnește numai volnicia și puterea discrețională a președintelui.

Sedința de ieri s'a terminat primindu-se ordinea de zi propusă de președintele Beöthy.

Sedința de azi.

În sedința de azi, continuându-se desbaterea reformei presei, deputatul opoziționist Emerik Ivánka îl atacă pe ministrul Balogh și spune despre el că însuși nu cunoaște proiectul, ceea ce se vede și din aceea, că prezintându-se la el o delegație a muncitorilor, ministrul a chemat în ajutor pe judele dela curtea de apel Szladits, care să-i dea informațiile necesare referitor la dispozițiile proiectului. Dacă ministrul de justiție nu înțelege dispozițiile reformei sale, cum se va putea pretinde aceasta dela judecători.

Deputatul Mezössy atacă guvernul, care acum voiește să tragă la răspundere presa pentru criza economică și spune că răspunderea aceasta o poartă ministrul de finanțe, a cărui economizare a păgubit mai mult instituțiile economice, decât au avut aceste să suferă din cauza vreunei știri a presei.

El ia în apărare pe Vázsonyi împotriva atacurilor oratorilor guvernamentali și spune că stimează mai mult democrația lui Vázsonyi decât clasa de nobili, cari umblând dela un institut financiar la altul caută posturi grase. Chiar și actualul președinte al camerei a fost directorul unei societăți de cărbuni.

Președintele îl face atent să nu se abată dela obiect.

Deputatul Nagy Sándor îl întreabă pe orator de unde și-a câștigat el banii, la ce Mezössy îi răspunde că deputatul Nagy are mai puțin dreptul să pună această întrebare.

În sedința de azi a vorbit la proiectul despre reforma presei și deputatul Șirici d. Dr. Ștefan C. Pop. Discursul dlui deputat Dr. Șt. C. Pop îl vom publica în numărul de mâine.

Delegațiunea ungară n'a ținut sedință plenară.

Azi înainte de amezăzi avea să se țină sedința plenară a delegațiunii ungare, convocată de cei 8 delegați opoziționiști, în chestia gardei parlamentare. Deschizându-se sedința la orele 11 s'a constatat însă că nu s'au prezentat destui membrii pentru ca să se poată aduce hotărâri; din care cauză a fost închisă imediat după citirea protocolului. Miniștrii comuni și delegații din partidul muncii au absentat cu toții.

Scrisoare din Sătmar.

Trupa Antonescu la Baia-mare. — Prelegerile populare ale conferențiarului economic.

Borlești, 23 Noembrie.

Prin geam se strecură un mănunchiu din razele soarelui de toamnă târzie și tremură în scipiri de aur, învăluind crizantemele de pe masa mea de scris cu luciul lor înviorător... Oaspeți plăcuți: razele soarelui! Și precum acești oaspeți îmi întinerec inima și sufletul mi-l învăluie în vraja ei de poezie, tot așa și oaspeții așa de târziu sosiți ai Thaliei române ne-au întinerit pe toți prin farmecele limbii și ale frumseții... În sfârșit am avut fericirea să vedem și pe pământul românesc al Sătmarului o ceată aleasă de teatraliști propovăduind cu graiu viu farmecul și frumsetile limbii și artei românești.

E vorba de Sătmarul nostru cu o limbă stricată și adesea batjocorită; de acel loc unde cultura și viața ungurească a coplesit multe suflete de ale noastre. Dar s'a început redesteptarea: s'a pornit o luptă nemiapomenită pentru limba românească și biserica strămoșească. Și când vedem zorile unei vieți mai românești, iată vin în mijlocul nostru frații din regat să ne renaască, să ne îndulească cu cuvântul românesc, cu sunetele dulci și sonore ale limbii noastre.

Ziua de 20—21 Noembrie va rămânea o zi de eternă sărbătoare. Da, zi de sărbătoare a luat sălaş în sufletele celor ce au fost la Baia-mare în aceste zile. Din toate părțile au alergat în acest orașel ca să-i asculte pe oaspeții Thaliei române. Făcuserăm un adevărat pelerinaj; cu mie cu mare am alergat acolo ca să sorbim cu nesățiu vorbele, gândurile „de-un întreg popor gândite”...

În seara primă s'a jucat „Legea ertării” și „Năpasta” nemuritorului Caragiale, iar în a doua: „O căsnicie” cu împărțirea îndatinată a rolurilor. După reprezentația a doua cu toții ne-am întrunit în prânzitorul hotelului „István király”. Au fost de față și teatraliștii. Emotionat de însuflețirea ce domina în sală s'a sculat bătrânul nostru luptător George Pop de Băsești și cu cuvinte calde exprimându-și bucuria i-a binevențat pe teatraliști. În numele lor a toastat Victor Antonescu. A spus, că e fărpat de entuziasmul Sătmarenilor și regretă, că n'a adus un mare scriitor din regat ca să le prindă într'un mănunchiu momentele și amintirile dela aceste înălțătoare serbări, cari se vor păstra cu sfințenie și pentru generațiile viitoare. A mai toastat părintele Constantin Lucaciu și proprietarul de mine Alexiu Pocol. Iar după cină, cari au fost de față la aceste reprezentațiuni ardeau de un dor nelămurit și abia așteptau ca să se prindă în farmecele vârtejului amestec al jocului. Cu toții eram fericiti și simteam puternic farmecul vieții românești...

Ce privește jocul teatraliștilor n'avem vorbe ca să-l caracterizăm după merit. Efectul e neșpus de mare! Mulți s'au convins că limba românească are un farmec cuceritor, când e rostită de adevărați artiști ai graiului românesc, iar mulțimea, care — ce e drept — în cea mai mare parte s'a adăpat la isvoarele culturii ungurești a rămas surprinsă de creațiunile artistice a literaturii românești. Mulți și-au propus — ales cei tineri — că de acum se vor ocupa mai dinadins cu frumsetile literaturii noastre, cari pot sta cu mândrie lângă mărgăritarele literaturii străine; iar accentuarea, pronunțarea frumoasă a cuvintelor trebuie să fie pentru noi toți acești din Sătmar un model de urmat și o culme de care a ne apropia trebuie să ne fie una din cele mai serioase năzuințe... Cu un cuvânt trupa Antonescu venind în mijlocul nostru a cucerit multe suflete pentru cultura românească — și asta e cea mai importantă faptă a reprezentațiunilor din Baia-

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS, Haromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustrat și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Cară funebre, felurite căruțe „landaner” cu prețuri moderate

mare. Iar dacă ne cugetăm la aceea, că limba, cuvântul e una dintre cele mai mari puteri de care dispune un neam, căci precum spune Vlăduța:

„Ca'n basme-i a cuvântului putere”... atunci n'avem altceva de spus, decât să dorim ca să vină acești iubii oaspeți adeseori în mijlocul nostru ca să ne întărim și mai mult în credințele noastre și înfrumusețându-ne graiul — toată vorba cea străină dela noi să o lăpădam...

Vechinul despărțământ Sătmar-Ugocia al Asociațiunii — pentru dezvoltarea unei activități mai rodnice și îmbelșugate — s'a dismembrat în 4 cercuri: Sătmar, Seini, Baia-mare și Șomcuta. Și aievea se lucră pentru înaintarea bielui popor oropsit. Ar fi destul să amintim de adunarea cercuală a despărțământului Sătmar al Astei, sau de vre-o câțiva teologi vrednici, cari au ținut o serie de prelegeri populare înviorând inimile poporenilor noștri și storcând chiar și aprobarea străinilor. E drept, că munea asta nu e sistematică și întâmpină multe greutăți din pratea autorităților dar trebuie să recunoaștem, că mulți dintre preoți sunt indiferenți față de manifestările culturale ale țaranului nostru — ba și mai mult ei înșiși nu-și fac datoria față de Asociațiunea noastră: nu se înscriu de membri. E destul să amintesc că în cercul Seini al Astei aproape dintre 25 preoți abia 5 s'au înscris de membri, plătiind taxa de 10 coroane.

Acum, după ce teologii și-au făcut datoria și s'au dus la cele școli ca să se cultive — vine conferențiarul economic ca să samene sământă pe ogorul pregătit de teologii însuși. Va cutria 15 sate din Sătmar, dându-le povețe țaranilor noștri despre toate ce se țin de economie. Dar nu numai despre ale economiei va vorbi, ci și despre folosul însoțirilor și modal de înființare. Programul satorit al prelegerilor în cercul Sătmar și Seini e următorul: Mădăraș 8 Decembrie, Meșița 9 Decembrie, Lipou 10 Decembrie, Dob 11 Decembrie, Odoreu 12 Decembrie, Negrești 13 Decembrie, Bixad 14 Decembrie, Târsolțiu 15 Decembrie, Seini 16 Decembrie și Apa 17 Decembrie.

Sperăm, că interesul țaranilor și a intelectualilor va fi general față de aceste conferințe economice!

Vasile Borleşteanu.

Scrisoare din München.

München, 22 Noembrie.

Ca una din seria conferințelor ce se țin în toamna și iarna aceasta aici asupra popoarelor din Sud-Estul Europei, pe care voința lor de a trăi, arătată energie în vremea din urmă, le-a impus atenției lumii întregi, în vorbit asupra „României și țintelor ei” („Rumänien und seine Ziele”) profesorul de limbă românească dela universitatea din Berlin, Tiktin. Și ce fericită povă: vorbea despre idealurile poporului românesc în ziua numelui lui Mihail Viteazul!

A început arătând că din punct de vedere geografic și politic, România nu face parte din peninsula balcanică; nici o altă peninsula a Europei nu e mai mult limitată geograficește decât e peninsula balcanică prin Dunăre și Sava. Crede că, în afară de timpurile de mult trecute ale imperiului româno-bulgar, legăturile de tot felul ale României cu statele balcanice au fost cu totul reduse.

Vorbind despre originea poporului nostru arată cum toată istoria și filologia, toată firea lui și limba sunt dovezi indiscutabile de latinitate. Înfișarea Românilor și mai ales limba îi apropie dintre toate popoarele neo-latine mai mult de Italiani. Pomeneste de teoriile susținute în ce privește formarea poporului românesc care apare târziu după colonizare în istorie: a conținutului și a lui Roessler. Dsa crede că formarea limbii a avut loc în sudul Dunării, dar asta nu-l împiedică să nu poată admite susținerea absurdă și interesată a lui Roessler că odată cu Aurelian un popor întreg și-a părăsit țara pentru a trece în alta. Despre teoria d-lui Iorga — a latinizării începute cu mult înaintea cuceririi Daciei — nu pomeneste. De altfel, arată că și dacă s'ar putea admite că ar avea dreptate Roessler, asta n'ar însemna nimic, căci Româniul dovedesc de prezența lor neîntrepută și compactă că al lor e tot pământul pe care-l locuiesc.

Crede că numărul total al Românilor e 11.500.000. Despre cei supuși altor state recunoaște că sunt asupriți și că suferă: cei din Ardeal și Ungaria, Basara-

boni, Macedo-românii (al căror număr îl exagerează), dar uită cu totul pe Bucovineni.

Asupra dezvoltării istorice dela întemeierea Principatelor încoace trece repede, nepomenind pe nici unul din Domii noștri. În trecut, vorbește de timpurile Fanarioșilor, timpuri de decădere, de era Regulamentului organic, nestărind asupra multelor nenorociri pe care Rusia ni le-a adus pe cap. În sec. XIX s'au înălțat influențele orientale, slave și grecești și toată cultura s'a îndreptat spre civilizația superioară a apusului. Despre Cuza-Vodă găsește cuvinte frumoase: a fost „un caracter întreg” și un mare reformator care a pus temelile României moderne. Își arată admirația pentru progresele săvârșite în vremea din urmă — dar recunoaște că mai e și mai mult de lucru de aci înainte.

Venind la partea a doua a subiectului, conferențiarul spune limpede care e idealul suprem al milioanele de Români: „Ein Volk, ein Reich!”; convingerea sa e că nu e nimic utopic în acest „vis neîmplinit”, mai ales azi când schimbările din harta Europei nu s'au sfârșit și când vedem deslusit că numai principiul național e triumfător.

Problemele ce se impun neapărat politicii românești sunt: improprietățile țaranilor prin exproprierea marelui proprietăți și, după Dsa chestia ovrască. Felul cum dsa crede că trebuie rezolvită această problemă (prin împământarea ovreilor) e singurul punct asupra căruia, cu toată obiectivitatea cu care a căutat să-l susțină numai în trecut, niciodată dreptul la viață al poporului care, el singur, a întemeiat România nu ne va lăsa să fim de aceeași părere. Deși scade cu mult (numai 260.000!) cifra adevărată a acestor musafiri nesuferiți, de cari mărturiseste că numai în vremea din urmă au venit din Rusia și Galția, recunoaște totuși că sunt în proporție prea mare față de populația autohtonă a țării. Spune despre ei că sunt harnici însă nu-și aleg mijloacele prin care lucrează și sunt „geldgierig”. Își închipuie că, primindu-i lângă noi, am putea lucra împreună: noi pe țărâm politic și cultural, iar ei pe țărâm economic. Însă lucrurile acestea nu le vor fi crezut nici străinii cari îl auzeau și cari cunosc acest popor exclusivist și înăbușitor ca și cele mai rele buruieni.

Nu vorbește nimic de monstruosul sistem electoral de azi.

Nu crede că în politica externă statul românesc va renunța la deplina sa libertate de a lucra așa cum îi vor cere interesele naționale, prin vre-o alianță. De altfel problemele interne și deplina asimilare a formelor civilizației apusene trebuie să fie deocamdată ținta cea mai însemnată a politicii românești.

În sala plină care a urmărit pe vorbitor cu cea mai încordată atenție, erau profesori universitari și altă lume aleasă. Iar în aplauzele pornite mai ales din partea Românilor cari au asistat la conferință, era toată recunoștința cuvenită celui care, lăsând la o parte părerile sale în chestia ovrască, ne aducea marelui serviciu de a ne face cunoscuți unui popor străin.

P. P. Stănescu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Noembrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță o mică urcare a termometrului, în părțile apusene ploii.

Prognostic telegrafic: vreme mai moderată, în părțile apusene ploii.

Temperatura la amiază a fost 3.6 C.

Zidirea unui nou edificiu pentru seminariul din Sibiu. „Telegraful Român” aduce în ultimul număr o circulară a I. P. S. Sale mitropolitului Ioan Meșianu către preoțimea și către poporeni din arhidieceză. Această circulară a I. P. Sf. Sale e un apel către credincioșii din arhidieceză pentru a jertfi fiecare după puterile lui pentru fondul seminarial. Noul edificiu al seminarului — după cum s'a hotărât într-o ședință a sinodului — va fi zidit în fața bisericii catedrale pe locul vechiului seminar și al celor două case învecinate. Va avea două etaje, sală festivă și sală pentru sinoade și congrese. Zidirea împreună cu tot aranjamentul va costa 300.000 cor.

Deși fondul seminarial dispune numai de 200.000 cor. conzistorul a fost silit să înce-

pă zidirea din cauză că vechiul seminar a fost excepționat de guvern, ca necorăspunzător. S'a început zidirea în nădejdea, că credincioșii arhidiecezei se vor alătura la această întreprindere salutară prin contribuiri benevole, precum au făcut din prilejul zidirii catedralei și la înființarea fondului cultural. I. P. S. Sa a făcut începutul dăruind 3000 cor. pentru acest lăcaș cultural.

Creдем, că apelul I. P. S. Sa mitropolitului va afla răsădit în toate părțile și zidirea unui nou seminar vom număra-o în curând între faptele mari, cari sunt așa de rare în zilele noastre.

Un monument al păcii în București. Cetim în ziarul „Dreptatea” din București: În consiliul de miniștri, care s'a ținut Sâmbătă în capitală, sub președinția dlui Titu Maiorescu, președintele consiliului, d-sa a anunțat că, între primele proiecte ce se vor depune pe birourile parlamentului, va fi și acela al deschiderii unui credit, necesar ridicării în capitală a unui mare monument comemorativ al păcii dela București.

Propunerea aceasta a dlui prim-ministra a fost primită cu aplauze de toți dnii miniștri.

Discutată în urmă această propunere, toți dnii miniștri au căzut de acord ca ea să nu se facă de guvern, ci de parlament, și în acest scop s'a hotărât ca proiectul să fie depus din inițiativă parlamentară.

Misiune română în Italia. Ziarul „Tribuna” din Roma spune că ministrul marinei, amiral Millo, a primit Vineri dimineață misiunea română compusă din 7 ofițeri și mecanici. Șeful misiunii este căpitanul Rădulescu. Guvernul italian a încuviințat ca membrii acestei misiuni să se imbarce, pentru complectarea instrucțiunii lor navale pe bordul vaselor școale italienești.

Abdicarea țarului Ferdinand. Din sursă diplomatică vieneză ni se asigură, că țarul Ferdinand al Bulgariei a hotărât irevocabil să abdice. Mostenitorul tronului bulgar, principele Boris, amenințat cu moartea a fugit din Sofia pe ascuns.

Cununii. Dșoara Viorica Ardelean și d. Gri-gore Boldea, căpitan ces. și reg. și profesor la școala militară din Kőszeg căsătoriți. Cu acest prilej au trimis administrației noastre 18 cor. pentru fondul ziaristilor români.

Dșoara Marioara Gavriș și d. Vasile Rebrean, abs. în teol. își anunță cununia, care se va celebra în 24 Nov. st. n., în biserica din Odești. Cu acest prilej au trimis administrației noastre 10 cor. pentru fondul ziaristilor români. Felicitările noastre!

A apărut „La Corrispondenza Rumena”, excelenta publicație săptămânală ce apare în orașul Parma, în Italia, sub direcțiunea distinsului nostru amic d. Dr. Roberto Fava, cu următorul sumar:

Le stato ungarico e l'alleanza delle nazionalità. — I fasti della libertà di stampa in Ungheria. — Italia e Romania din fronte alla monarchia austro-ungarica. — La Stampa Italiana e i successi della Romania. — Le delegazioni austro-ungariche e il momento presente. — Notiziario. — Il „Libro Verde” Rumeno. — Letteratura ed arte.

Apare în fiecare Sâmbătă. Abonamentul e 15 franci. — Direcțiunea și administrația: Parma, str. Petrarca nr. 23.

Un bacil nou. Astăzi toate au bacilul lor special: frigurile, holera, difteria, turbarea și după unii chiar și dragostea. De câte ori se găsește câte un bacil nou se găsește și câte o boală nouă, sau mai bine zis în o boală veche se recunosc două boli nouă. Conducătorul institutului Pasteur din Nantes Dr. Rappin a trăit cea mai mare parte a vieții lui în laborator studiind difteritii microbi. La o nuntă ținută în Cholet s'au îmbolnăvit mulți nuntași între simptomele înveninării. În intestinele bolnavilor nu s'a găsit venin și îmbolnăvirea în ceată a pus pe gânduri pe Dr. Rappin. Și cunoscut bun cum era cu microbii, a atribuit acestora simptomele înveninării. A analizat sângele unui bolnav și a găsit același bacil, care și în alte cazuri a stâns viețile multor oameni. Mai înainte cu câțiva ani s'au îmbolnăvit 20 persoane, cari au beut același lapte,

Judecătoria criminală l'a incredințat pe conducătorul institutului Pasteur să analizeze invențiile ce pot să urmeze prin consumarea lapte-lui stricac. Atunci Dr. Rappin a găsit în sângele bolnavilor același bacil, care l'a găsit acum în sângele morților dela ospățul din Cholet. Același proces de invenire l'a văzut la o femeie, care a murit în clinica din Nantes. Zece minute după ce a mâncat din hrana inficiată, a simțit sgâr-ciuri în stomac, dureri și friguri, cari a doua zi au răpus-o. Avem de a face cu un bacil necunoscut până acum, de mărime deosebită și de o culoare caracteristică. Cercându-i puterea, Dr. Rappin a rămas frapat de puterea veninului produs de acest bacil. Cu ajutorul nou-lui bacil a omorât o vererită în câteva ceasuri. L'a botezat „bacillus hypertoxicus” vrând și prin nume să-i arate puterea cea mare de invenire. De altfel nu atacă toate animalele la fel. Șoarecii și cloșanii sunt imuni și poate nu ar fi ajuns niciodată vestit, poate nu s'ar fi vorbit niciodată despre el, dacă nu ar ataca și organismul omeneș.

Demonstrațiile muncitorilor fără de lucru din Budapesta. Azi înainte de amiază muncitorii fără de lucru a aranjat convoiuri demonstrative pe străzile capitalei ungare. Criza economică și financiară le-a luat muncitorilor posibilitatea de a-și câștiga pâinea. Fabricile și toate stabilimentele industriale au fost constrânse de criza generală din țară a face economisirile cele mai mari, astfel că o mulțime de muncitori au rămas pe drumuri. Lipsa de lucru a adus mizeria cea mai neagră asupra muncitorimii din capitală și ea acum prin demonstrații liniștite își cere pe străzi dreptul de viață și pâine. Demonstrația de azi a decurs fără nici un incident. Când au sosit poliștii ecvestri și pedestri, trimiși pentru împrăștierea lor, demonstranții s'au resfirat printre pasanți astfel că ordinea n'a fost tulburată.

Comemorarea filozofului Vasile Conta. Cetim în ziarul „Cuvântul” din Iași: În ziua de 15 Noembrie v. a. c. ziua de naștere a lui V. Conta, are loc la cimitirul „Eternitatea” din Iași, desvălirea unui monument pe mormântul primului filozof român.

Sculptorul Iordănescu a făcut și de data aceasta o operă a adevărată artă.

La această serbare pioasă, familia lui V. Conta — Eliza Conta, colonel Conta și Ana Conta-Kernbach — chiamă întreaga familie sufletească a marelui lor frate.

Ministerul instrucțiunii, curtea de casă, camera deputaților, magistratura și baroul ieșan, universitatea, județul și comuna Iași, — cadrul mai apropiat în care a lucrat dânsul; prietenii, revistele, cercurile culturale, gazetele și pe toți câți s'au manifestat ca administratori ai lui; școlile și casa de economie întemeiate de dânsul; studențimea universitară și pe toți câți își simt în îngrădirea sufletului o cât de mică afinitate cu marele sămănături de idealism al neamului românesc.

A fugit Psylander. Vestitul actor, care pe pânzele mute ale cinematografulor învrăjbea sufletele privitoarelor, a fugit cu una dintre adoratoarele sale. Mii de scrisori câte a primit din toate părțile lumii nu au putut să-l îndepărteze sufletul dela nevasta lui și dela cei 7 copilași, cărora le câștiga pâinea. Dar în o zi — cine știe cum va fi fost, — l'au fermecat niște ochi și tatăl și soțul de model, par'că ar fi jucat una dintre dramele sale pentru cinematograful, a părăsit cercul familiei și a dispărut cu frumoasa și bogata adoratoare. Biata femeie părăsită de rușine, de dragoste, de desnădejde a inveninat copiii și apoi s'a inveninat și pe sine. Dar astăzi nu se mai lasă oamenii să moară atât de ușor. Medicii chemați în grabă au spălat veninul și toți 7 copiii au rămas în viață. În viață a rămas și soția îndrăgostitului, dar cu mintea tulburată. Iar el cine știe pe unde va colinda acum?... Va mai auzi de tragedia familiei sale, și dacă nu se va întoarce la căminul său din Copenhaga, nu credem că-l vom vedea mai mult în alte pânze ale cinematografului. Pare că ar voi și Psylander să adeverească că bărbații adorați de toată lumea femeilor sunt cei mai de nimica dintre oameni.

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare administrat de „Societatea meseriașilor din Blaj” au intrat următoarele contribuiri benevole: Dr. Teodor Mihalyi, prezid. club. parl., Trupa teatrală V. Antonescu câte 10 cor.; George Pop, director de finanță în penziune Lugij, 2 cor.; Alexandru Onaciu, jude de curie

Pesta, Vasile Harșan adv. Sibiu, Ioan Mihăltan, gen. auditor Sibiu, Dr. Ioan Preda, adv. Sibiu, Enea Bota, din prilejul numirii de vice-protopop la Ludos și N. Șerban, dirigător în Sarasau câte 1 cor.

La întâlnire de 10 ani dela absolvarea liceului din Blaj: Alexandru Maxim, preot în Griugustreni, Dr. I. Roman, notar la judecătoria din Șercaia, Ioan Duma, preot în Petroșeni câte 2 cor.; Gavril Hintea, preot în Șermășel; Aurel Esca, funcționar la „Albina” Sibiu, Arion Peculea, preot Slimnic, Dr. Victor Pralea, adv. Făgăraș, Ioan Mărginean preot Tapu, I. Darvas, funcționar la Consistorul din Arad, Romul Stoica, preot Vișag, Dr. Mihail Moldovan, adv. Ludos, Nicolae Muntean, preot Cricău, Nicolae Gârbea, preot Barul-mare, Dr. Andreiu Macaveiu adv. Gherla și Dr. Alexandru Rusu, prof. teol. Blaj, toți câte 1 cor. — Pentru contribuiri multămește G. Precup, prezident.

Tango. Grătioasele doamne adoră tango și îl comentează; draguțele domnișoare învață „tango” spre a fi astfel viitoare bune mame și soții-modele; copiii fac și ei „tango” și găsesc interesant acest joc de salon; d. Richepin, dela Academia franceză, a ținut chiar o conferință, foarte savant documentată asupra lui „tango”, iar împăratul Wilhelm al II-lea a luat o decizie relativă la ținuta ofiterilor său față de tango și anume: ofiterii când se vor decide să joace tango, să nu poarte uniformă.

Mă rog, ce este acest prestigios și avantajos „tango” de care se vorbește atata, care este în mare trecere prin saloane, care este în predilecțiunea damelor și în preferința cavalerilor, fie ei juvenili sau tomnatici, care a avut onoruri academice și deosebita atențiune a unui suveran, care s'a văzut silit să-l reglementeze, pentru ofiterii săi?

Tango este un dans, de origine foarte obscură. Mahalații din Buenos-Ayres, în majoritatea lor a pași de profesiune, au imaginat un dans pasionat și al cărui ritm reamintește opera procreațiunii.

Cu o nuanță de precizie în mișcări mai pronunțată, decât „matschisch”, — damele din înalta societate l'au găsit seducător și bărbații au fost și de astădată în perfectă armonie cu damele. S'a spus că „tango” e un dans artistic, plin de poezie și cu o figuratie de ritm, care predispuie pe dansator la visuri, parfumându-l în același timp simțurile și scotând în relief frumusețile corpului omeneș.

Se poate.

Am avut și eu curiozitatea să fac cunoștință cu acest minunat „tango”.

Când profesorul m'a inițiat, am rămas profund de mirat.

— Acesta e tango? — i-am zis eu.

— Da, domnule, acesta e faimosul „tango”, dansul care... dansul sublim... dansul frenetic... dansul etc. etc.

— Vă sunt adânc recunoscător, dar d-ta mă lei pe mine drept „novice” în ale... ritmului poetic care etc.?

„Tango”, domnule profesor, nu e cum a spus Richepin dela academia franceză, un dans care are origina sa în antichitate și urmele lui le putem găsi în vârsta silexului și a petrei, dar el se confundă cu origina însăși a umanității.

Pentru „tango” nu e nevoie de profesor...

Sireții au botezat cu un nume bizar, un dans bătrân ca lumea și care nu avea până deunăzi un nume pronunțabil în saloane.

Azi îl are.

Se caută un instructor pentru înființarea unui cor de bărbați în comuna Dolova (com. Toronto). Reflectanții să se adreseze dlui Romul Roman învățător în Dolova.

x Din esența mea se poate pregăti o economisire rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 fileri de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher. Rachiu alăș. Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Rozze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de lamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil.** Părul cărunt și mustația căruntă se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la **Fekete Mihály**, droguerie la „Jnger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 1523)

x În atențiunea celor ce cumpără mobile. Bruckner Lipót, fabricant de mobile în Arad, și-a mutat magazinul de mobile înființat acum 32 de ani, provăzută cu aranjament nou, în bulev. Andrassy nr. 5 (fosta localitate a cinematogra-

fului Apollo). Asortiment foarte bogat de mobile de măsur și tapetier, aranjamente americane pentru birouri. Preturi ieftine, serviciu prompt. Bu 1518—10

Cronica școlară.

Desp. Gyulafehervár-Alba-Iulia ai reu. inv. arhid. și-a ținut adunarea de toamnă la 20 Noembrie a. c. în Magyarigen-Ighiu. Au fost prezenți învățătorii toți afară de unul. Preoțimea acestui tract însă — afară de preotul local — a lipsit cu desăvârșire.

După ascultarea serviciului divin, învățătoria dimpună cu mai mulți credincioși din comună pornindu-se în procesiune, iau parte la actul sfintirei monumentului ridicat de credincioasa soție Valeria sotului, și benemeritatului nostru fost coleg I. Domșia. După parastas și sfintirea crucei harnicul și înflăcăratul nostru președinte d. Georgiu Spătăceanu, prin o vorbire dnoasă plină de entuziasm, arată jertfa, ce a adus-o defunctul pe altarul culturii naționale.

D. președinte, prin un discurs bine întocmit și la loc desclizând adunarea, salută pe d. coleg-director Beőthe al școlii de stat din loc ca incredințat al dlui inspector. Conform punctelor stabilite în program, d. N. Avram învățător local își ține lecțiunea practică în l. maghiară din Geografie: „Celea patru regiuni principale”, declarată fiind de bine succasă. Tot d. N. Avram ține și o dizertație despre: „Misiunea învățătorului”, votându-i-se mulțumită protocolară. Disertațiunea dlui N. Dușa nefiind țărani prezenți nu se cetește.

La deșbaterea temei: „Cum să se propună l. maghiară în școlile populare nedespărțite”, se hotărăște, și primește, ca fiecare învățător al tractului la adunarea viitoare de primăvară, să-și înainteze în scris lucrarea asupra susnumitei teme, însoțită de o lecțiune practică la o singură clasă.

Lipsa totală a preoțimii din acest tract, mă îndeamnă la o observare.

Se accentuiază neconținut, că numai prin conlucrarea și buna înțelegere dintre preot și învățător se poate garanta luminarea și înaintarea poporului nostru. De unde acest fenomen trist al vieții noastre sociale, că pe învățător și preot mai adeseori îi vezi figurând la un loc în actele de acuză și denunțare înaintea conzistorului, a judecătii, ba chiar și a inspectorului decât în acelea locuri unde datorința îi chiamă să conlucre.

E știut, că mijlocul cel mai puternic al educației morale în direcția umană e religiunea, pe care după decisele consist. noastre o propun dânsii. Prea Venerabilele Constistoare au esoperat dela d. ministru al cultelor învoirea, ca avându-se în vedere lipsa mare de învățători români, în lipsa acestora să fie îndatorati preoții locali, pe lângă remunerație legală a suplinii pe învățător.

Iată și numai acestea două puncte ne dau destul teren de a ne consulta reciproc, și a munci în comun.

Chișfalán-Micești.

Vasile Abușianu, inv.

OROWICIA SOCIALA

Dela despărțământul Beclean al „Asociațiunii”. Primim următoare:

Stimate Domnule Preot!

I. Ne luăm voie a vă trimite un exemplar de circulară edat de prezidiu Asociațiunii pentru finerea cursurilor pentru analfabeti și Vă rugăm să binevoiti a o ceti cu atențiune și apoi sfaturile bune și în o așa măsură prielnice pentru poporul nostru, să le și numeți în practică.

D-voastră știți, că aici în despărțământul nostru avem un așa număr mare de analfabeti de ne este și rușine a spune străinilor. Cauza e nu numai lipsa școalelor, dar și neinteresarea acelora, cari sunt în fruntea poporului și cari sunt conducătorii lui firești. A sosit timpul fără amânare să ne descătușăm de această ne-păsare, care ne-a predominat în trecut. Să sârim

fiecare în ajutorul țaranului nostru și din întunecul neștiinței să-l conducem la lumină, că **fără lumină nu-i viață!** Ce satisfacție ar fi pentru noi, când numărul analfabeților din acest despărțământ l-am putea reduce la jumătate și de ce mândrie națională va fi cuprins acela, care-și va da concursul la aceasta muncă culturală! Așa însuflețit de focul iubirei curate, de care trebuie să fie pătruns fiecare adevărat părinte sufletesc a bietilor noștri țărani, să binevoiți a începe cursurile cu analfabeții din credincioșii D-voastre. Veți avea răsplata acestei munci cinstite în conștiința liniștită, că v-ați împlinit o datorie față de bietul nostru țaran, care vă va fi recunoscător întotdeauna, iar faptele bune toate sunt încrestate și sus la cel Puternic.

Despre începerea cursurilor pentru analfabeți trebuie încunoștințat și comitetul central, iar dela biroul Asociațiunii să binevoiți a cere Abecedarul de lipsă, că toate le primiți fără cheltuieli.

II. Comunele din despărțământul nostru în cei din urmă trei ani din cauza povoailelor și vijeliilor au suferit mari pagube. Bietul popor al nostru trece prin cea mai grea criză economică și financiară. E de lipsă deci să-și reducă toate eroagațiunile, ca să-și poată câștiga cele trebuincioase pentru trai. S'a observat însă, că poporul nostru deși e acum așa sărac, deși de abia mai poate respira de greutatea traiului, totuși de beaurile spirituoase nu se lasă.

Știind că leagănul tuturor relelor, păcatelor și crimelor e „vinarsul”, știind ce risipire de parale, de forță, slăbire de caracter și degenerare aduce cu sine plăcerea alcoolului, ne este datoria ca mai cu seamă în anii aceștia slabi să-l abatem pe țaranul nostru dela aceasta cheltuială stricăcioasă. De aceea vă rugăm Stimate Domnule Părinte, să binevoiți a ținea câteva predici contra alcoolului și a sfătui pe poporenii să înființeze o reuniune de temperanță. Iar când veți reuși să înscrieți un număr mai însemnat, să binevoiți a ne aviza, ca să mergem în comuna D-voastre și să înjghebăm reuniunea.

III. Vă trimitem un apel pentru monumentul regretatului Aurel Vlaicu la Orăștie, să binevoiți a explica poporului, cine a fost Aurel Vlaicu și să stăruieți, ca să contribuie fiecare cel puțin 10 bani, iar lista să se trimeată „Biroului Asociațiunii”, Sibiu (Nagyszeben).

După a căror împărtășire vă rog să primiți expresia distinsei mele stime. — *Beclean*, la 20 Noembrie 1913. — *Dr. Iulian Chitul*, directorul despărțământului Beclean al „Astrei”.

Serbările culturale românești din Vârșet. Joi, în 27 l. c. Vârșetul iarăș va fi centru unor serbări, ca și cari rar s'au mai văzut prin părțile aceste. Din prilejul adunării cereale a desp. „Astrei”, s'au pus la cale un **grandios concert**, cu concursul **muzicii regim. c. și reg. de inf. No. 43** din Biserica albă, care sub conducerea entuziastului avocat din Carlsdorf, d. **Dr. I. Ci. Iuga**, — unul dintre cultivatorii muzicii noastre pop. românești, — va acompania cele 2 minunate creațiuni muzicale a celor doi maeștri ai muzicii românești, cari sunt dnii **I. Murășanu**, și **G. Dima**. Accentele minunate și însuflețitoare ale pieselor „**Mama lui Ștefan cel Mare**” și „**Brumărelul**”, vor răsuna în marea sală a redutei orășanești umplând inimile auditorului de farmec și înaltă plăcere muzicală. Corul mixt, — primul cor românesc în Vârșet, — constă din 43 de inși (23 dame și 20 domni) își va da primul său examen în fața publicului românesc și nu greșim, dacă îi prorocim, un succes strălucit, deoarece atât persoana dirigentului, bine cunoscut la noi și ca un lucrător pe terenul muzical, cât și puterile de cari dispune acest cor tânăr, ne îndreptătesc la speranțele, ce le legăm de **primul concert al primului cor mixt român din Vârșet**.

Și nădăjduim, că și succesul moral va fi la culme, deoarece interesul ce se manifestă față de acest concert, — împreună și cu **prima producțiune teatrală a noului comitet filial al fondului teatral**, — e foarte viu. Nu putem deci în destul a trage atențiunea publicului mare românesc din aceste părți asupra acestei manifestații culturale.

Programul e bine ales și se începe cu compoziția dirigentului corului, cu piesa „**Moisă Păcurarul**”, cântată încontinuu de muzicele regimentelor No. 2 din Brașov, No. 43 din Biserica albă, No. 6 din Budapesta (în cafeneaua Gambrius), No. 63 din Bistrița, No. 51 din Cluj, etc. **Coresp.**

Dela Academia populară din Blaj. Primim următoarele: Academia populară și-a reînceput prelegerile atât de mult gustate de publicul doritor de cultură în 23 a. c. Lume multă. Dr. Isidor Marcu canonic inaugurează cursurile prin o prea frumoasă conferință: „**Cultura și morala**”, în care pornind dela însemnătatea culturii în viața socială a popoarelor arată însemnătatea practică a acestor cursuri, pornite în numele culturii adevărate, în viața socială la noi. Relevă în special cum diferitele curente pseudo-culturale pornite dela Paris sub titlul de cultură modernă au inundat toate clasele societății, depărtându-le prin principiile ce profesază dela biserică și astfel dela religione, care singură poate da coeziunea necesară grupărilor sociale, distruse de egoismul cras al indivizilor. Compară efectele dezastruoase ce le-a produs cultura modernă cu rezultatele binefăcătoare ale creștinismului și constată că ni se impune în mod imperios, dacă voim să existăm ca popor, să punem stavilă principiilor false și să ne adăpăm sufletele din izvorul culturii creștine, adaptată individualității noastre și cristalizată în cultura națională, în numele căreia inaugurează cursurile academiei populare și în anul acesta.

Corul clericilor sub conducerea dlui E. Ștefănuțiu a delectat publicul cu „**Imnul Astrei**” și în sfârșit d. I. Spătar cleric declamă cu simț „**Blastămul bardului**” de Uhland trad. de St. Iosif. **Coresp.**

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 25 Noembrie.

Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.41
Secară pe Aprilie 1914	cor. 8.76
Ovăș pe Aprilie 1914	cor. 7.54
Porumb pe Maiu 1914	cor. 6.43

Bibliografie.

A apărut:

Noua revistă română. Director: C. Rădulescu-Motru. Noutăți: Șefia dlui Titu Maiorescu — O nouă anchetă în chestiunea balcanică. Actuale: A. Davidoglu: La inaugurarea cursurilor Academiei Comerciale. A. D. Xenopol: „Manasse” și Ronetti-Roman. Artur Gorovei: Antimilitarism. Literatură: Ramiro Ortiz: Arturo Graf. Psihologie judiciară: Al. Mihuleț: Erorile în justiție (II). Cronica teatrală: N. Davidescu: „Manase” de Ronetti-Roman. Insemnări: — Cazul „Vlaicu Vodă”. — „Scrieți, băeți, scrieți”. — Rolul medicului în școală. — Pentru Mihail Sorbul. Revista revistelor: *Vieța Nouă*. — *Le Mouvement Economique*. — *Revista Generală a învățământului*. — *România Viitoare*. — *Luceafărul*. — *Mercure de France*. — *Le Courrier Européen*. Memento.

Raportul general al comitetului *Reuniunii române de muzică din Sibiu* pe anul 1912—13 până la 28 Octomvrie (10 Noembrie) 1913 st. v. Sibiu. Tiparul tipografiei arhidiecezane 1913.

POSTA REDACTIEI.

A. Ș. Nu mai revenim. S'ar naște numai polemici inutile, ba chiar păgubitoare.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

CAUT UN TOVARĂȘ

care să dispună de 20 mil cor. pentru valorizarea unui brevet asi gurat în suma de 200 mil cor. — Riscul exclus. —

DIMITRIE HAICA, Arad
piața Tököly numărul 8. (Ha 1577)

„AJUTORUL”

Institut de credit și economii societate pe acții ȘEICA-MARE.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil la „AJUTORUL” institut de credit și economii în Șeica mare, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publica e.

Dela cei ce vor concura la acest post să recere, a-și dovede cu acte autentice pregătirea teoretică și practică de mai mulți ani în afacerile de bancă; — având a-și formula și pretenziunile de salariu.

Diracțiunea își rezervă dreptul, ca pe cel ales să-l denumeze îndată.

Șeica-mare 19 Noembrie 1913.

(A 1583)

Diracțiunea.

Am onoare a aduce la cunoștință că mi-am deschis

cancelarie advocațională

în **TIMIȘOARA-ELISABETIN**, str. Hunyadi nr. 14. (casa Piffll).

Dr. Petru Preda

(Pe 1576)

advocat.

Se caută

scriitor român,

cu practică deplină, care scrie și la mașină, pentru o cancelarie advocațională din provincie.

Ofertele sub deviza „**SCRIITOR**” se vor trimite la administrația ziarului.

(Bo 1578)

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Înfrunțează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari . . Cor 3-50

„ „ „ „ mici . . „ 2-—

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,

Fa 1047 apotecar în Sibiu.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

AVIZ.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște primește depuneri spre fructificare

cu 5 și 5 $\frac{1}{2}$ %

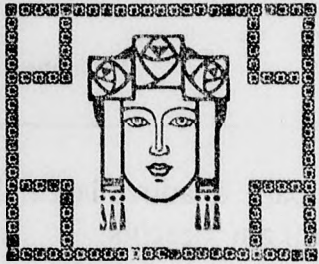
după mărimea sumei și termenul de abdicere.
Darea de interese o plătește institutul.

Ca 1556

DIRECȚIUNEA.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

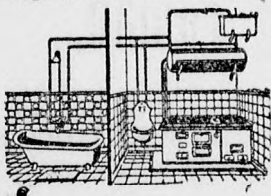
Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriți de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. Fi 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

DIMITRIE BODEA, ARAMAR ȘI CONSTRUCȚOR DE APADUCT

ARAD, str. Deák-Ferencz nr. 20. (Casa „Concordiei”)

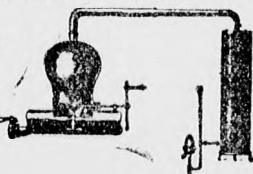
Am onoare a aduce la cunoștința mult on. public românesc, că mi-am deschis un atelier de aramie în str. Deák-Ferencz nr. 20, (fosta casă „Tr. buna”, unde execut tot soiul de lucrări de aramă precum și orice lucrări de apaducte. Construiesc cazane pentru furtul rachiei, precum și altecele. Execut cu cea mai mare atențiune tofelul de reparaturi pe lângă prețuri moderate. Lucru prompt și conștiințios. — Răgând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:

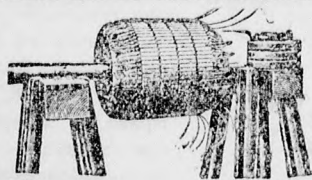
Dimitrie Bodea

aramar și construc-
tor de apaduct.

Bo 1582

Specialități: repararea mașinilor electrice.

in orice marime și de
orice fabricație, fabrica-
ție de colectoare, imple-
tirea de armatură, trans-
covoltare. Fa 1290

Motoare electrice. Dinamos.

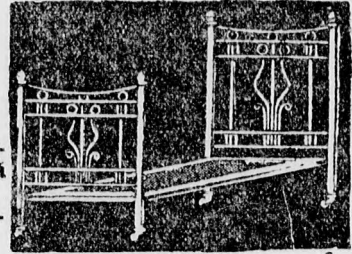
Corosp. in limbile: română, franceză, germană și maghiară.

Frank és Berger, Budapest, VIII.,
Bezerédi-utca 5/6.

Moblie de aramă, de nichel și de fier, în orice mărime, pentru dormitoare, sanatorii și oțeluri, prospecte speciale, pe lângă condițiuni favorabile de plătire se pot procura la

Czell és Frank, Brașov (Brassó)

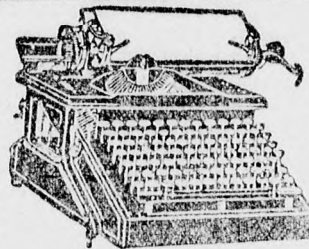
(Ce 260)

fabrică de mo-
bile de aramă
și fier și de
bănci de școa-
lă brev.

Str. Kolostor.

Catalog de pre-
țuri ilustrat
gratis.

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public,
că despărțământul nostru de
covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai de-
parte în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne
pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ
al nostru dela 1 MAIU n. se află

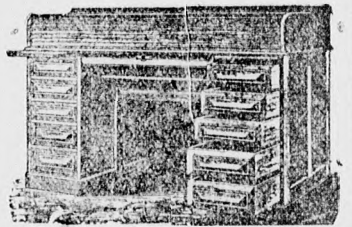
în nouele noastre localități

din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanți principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini
de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor
americane pentru birouri, fimem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.
Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul no-
stru de reparări l-am marit și
l-am aranjat modern precum
și în urma excelenților con-
ducători, suntem în măsură a
satisface celor mai delicate pre-
tențiuni în mod prompt și
conștiințios. Recluzitele noastre
americane sunt din calitate ex-
celente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de
scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai
culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stimă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabili-
ment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

Prima fa-
brică de in-
strumente
muzicale
a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini
artistice noi și vechi și pentru școală, citeră,
clarinete și instrumente de suflat, harmo-
nice și părți de instrumente etc., precum și armo-
nizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofone, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune)
din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se
execută conștiințios și artistic. (F 1316)